

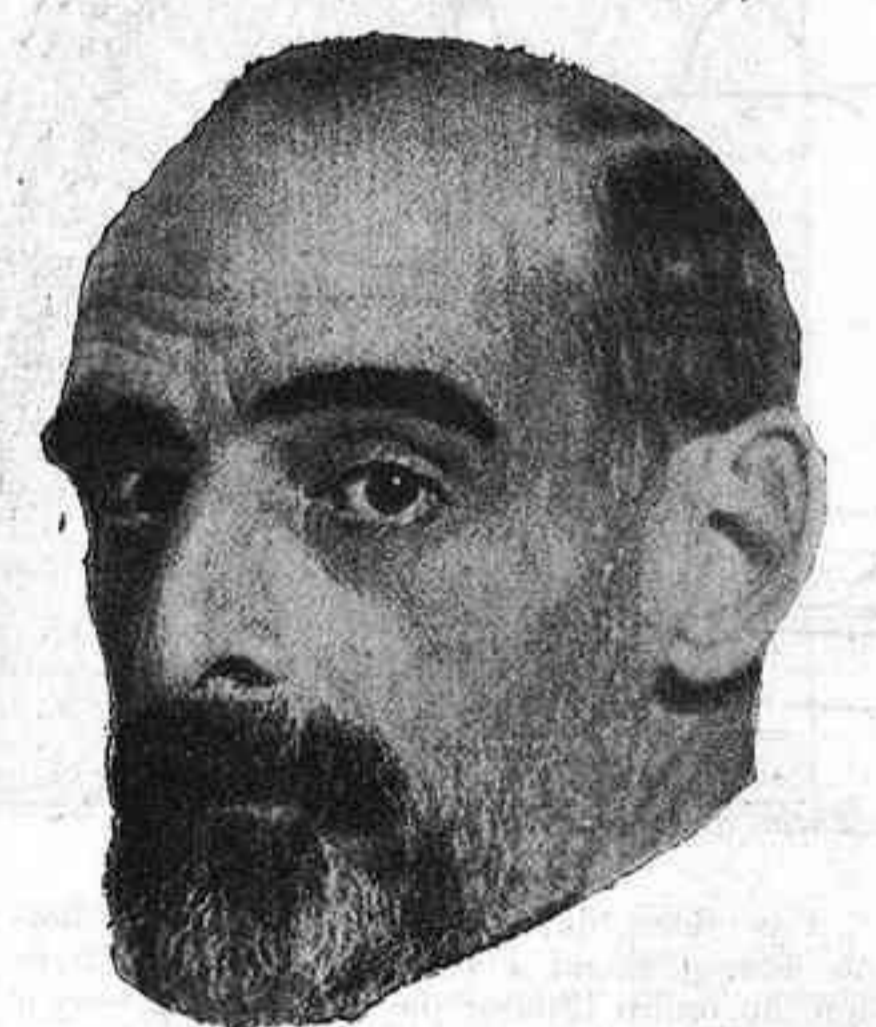
La concòrdia entre els partits catalans

Si durant la Dictadura algú hagués anunciat o insinuat que en arribar les primeres eleccions els partits catalans oferirien l'espectacle d'una baralla, poca gent s'ho hauria cregut. La baralla és un fet. Poques vegades la divergència ha estat tan profunda; poques vegades la lluita ha estat tan forta. Afortunadament no s'ha arribat encara al personalisme: la mútua conveniència, potser més que el mutu respecte, han establert uns límits senyalats per una cortina de paper que ja pot veure's travessada per unes quantes bales. Si la cortina arriba a caure, veurem un espectacle canibalesc i llavors començarà un període de mútua destrucció que pot perjudicar molt els polítics i els escriptors que informen el catalanisme.

Assistim a una lluita entre els dos partits més importants de Catalunya, entre els dos partits que tenen més responsabilitats davant del país. No cal dir que aquesta baralla és per a molta gent una gran decepció. Molts homes de vàlua i molts cànchids coincideixen a deplorar aquest espectacle. I tant en els sectors de la intel·ligència com en els sectors populars, trobem gent que en treuen la conseqüència que la baralla ens debilita.

En un magnífic article de capçalera de *Revista de Catalunya*, Ferran Soldevila examina aquest fet i en treu la conseqüència que la lluita ens perjudica. Diu Ferran Soldevila: «En la declaració feta arran de la convocatòria d'eleccions hi són enumerats una pila de problemes hispànics: el nostre és inexistent. Ni en gràcia als catalans amics, ni per temença als catalans enemics, el Govern ha cregut necessari de fer-hi la més petita al·lusió.» Més avall, Ferran Soldevila diu: «Ara bé, jo no puc sostreure'm a la creença que si els catalans haguessim volgut — com sembla que hauríem d'haver

primer no ha estat mai separatista, però, anys enrera, parlava de nacionalisme radical; el segon ha abandonat les teories separatistes. Aquesta coincidència, que podria semblar que els acostava, els col·loca en actitud de mútua competència, perquè tots dos pacten amb partits exteriors. La Lliga no es

Francesc Cambó

vol dir monàrquica, però en fa; Acció Catalana es declara republicana: aquesta divergència es presta a tota mena de polèmiques.

No tenim cap autoritat per aconsellar una altra solidaritat, eventualitat que depèn de circumstàncies sentimentals que per ara no s'han produït amb aquell vigor de 1905 i que trobaria avui en el partit d'esquerra una major consistència catalanista que en el conglomerat dels partits esquerrans d'aquell temps.

Creiem, però, que si la baralla entre els partits conserva certa elegància, no ha de fer por a ningú. Aquesta lluita doctrinal encara no l'hem passada i s'ha de passar. Hi ha dues maneres d'èsser catalanista: per esperit de tribu o de país i per esperit liberal. La primera fase ja l'hem passada i seria exagerat de dir que ha contribuït molt a formar l'educació del poble. Si ara hem de passar la segona, val a dir que no és pas igual ésser monàrquic o republicà, dictatorialista o liberal.

Convé que la gent es conegui i es situï. Demanar la concòrdia entre els partits — si no es tracta d'una solidaritat temporal — és un impossible físic que ens tornaria a la forma primitiva del catalanisme i potser del nacionalisme més groller i bàrbar.

Val més que sapiguem cadascú com pensa i que els camps es destrueixin. Per això — dit sigui com un exemple — ens ha semblat excellent que els comunistes Nin i Maurín hagin explicat recentment les raons que els impedeixen col·laborar en un diari burgès. No es pas el confusionisme el que ens ha de salvar.

Jaume Bofill

volgut — avui el problema de Catalunya constituïria una obsessió per al Govern i per a Espanya tota. I això no era incompatible ni amb el republicanisme dels uns ni amb el monarquisme dels altres. Però per a això calia la concòrdia interna.» Recorda el director de la *Revista de Catalunya* que l'Il·defons Sunyol deia: «Fixeu-vos que ells ens perden el respecte quan veuen que nosaltres ens el perdem els uns als altres.»

Tot això és cert: Tan certa com és la baralla són certs els perjudicis que se'n deriven: és exacta la interpretació de la declaració del Govern i és exacta la frase d'Il·defons Sunyol.

Es possible la concòrdia entre els partits catalans? El primer que ha parlat de la possibilitat d'una concòrdia ha estat Jaume Bofill, ex-president d'Acció Catalana. Jaume Bofill ha escrit en el seu llibre *L'altra concòrdia*: «Seria convenient una convergència d'orientacions dels sectors polítics nacionals», una convergència de cara a les relacions d'Espanya. És evident que si s'arribés a un acord de tàctica, haurien de cessar les hostilitats entre els dos grans partits catalans. El doctor Cardó, des d'*El Matí*, ha parlat de la necessitat de la concòrdia entre els catalans. Ferran Soldevila, en el seu article, després d'examinar el llibre de Cambó *Per la concòrdia*, i el de Bofill, *L'altra concòrdia*, defensa la necessitat immediata d'arribar al que ell en diu «la tercera concòrdia».

La frase de Bofill que hem transcrit i el comentari de Ferran Soldevila, segons el qual, si haguessim volgut, hauríem ara obtingut algun resultat positiu, ens posa a punta de ploma un mot que té molta resonància a la memòria de tots: solidaritat.

Si els comentaris de Carles Cardó i Ferran Soldevila no volguessin dir això, no voldrien dir res, perquè en política el sentimentisme té molt poc valor.

Ara bé: imaginem que tornéssim a una solidaritat. Una solidaritat entre partits només pot ésser temporal i per a fins concrets. Pensar en una solidaritat i en una concòrdia perpètua entre els catalans seria massa innocent. Tothom recordarà que en rompre's la Solidaritat Catalana tots el sentimentals, tota la gent que no té cap sentit de la realitat política, van plorar i jeremiar durant molt temps.

La lluita entre els dos partits que ara es barallen, la Lliga i Acció Catalana, és naturalíssima. Fixeu-vos que són dos partits en evolució, un d'ells en període de formació. El

Els Dijous — Blancs

No fa pas gaire temps, Barcelona era una mena de Paradís dels taxistes. Les tarifes eren fixes; tothom que volgués establir-se podia calcular el negoci al centim. El públic, content de no haver de pagar propines, vivia dins la més cordial relació amb els conductors. Quan havien pagat la suma indicada en el taxímetre — la quantitat justa, ni més ni menys —, el xofer us deia «gràcies!» i algun, fins i tot, «mercedès!», com si pagant-li el que era degut, li haguéssim fet un grandíssim favor.

Barcelona, pel que feia als taxistes s'adeia perfectament amb la seva tradició d'arxiu de la cortesia.

Quan, heus aquí que comencen unes lliures de tarifes; la cosa s'agita. El conductor de taxi ja no pot viure tan tranquil; és la competència; per alguns qui sap si la ruïna. Es veu obligat a cobrar el quilòmetre a trenta cèntims i encara a donar les gràcies; però ho fa amb una altra veu que abans. Havia començat el calvari; però no érem encara al carrer de l'amargura.

Però, el que és ara, pot ben dir-se que hi som de ple; no passa gairebé dia sense que un cavaller, més o menys elegantment vestit, demani un taxi, i quan el tingui en des-poblada, exigeixi els diners o la vida del taxista; i el qual sol optar pels diners; i, encara així, de vegades li atempten l'existència. Verament, això és pitjor que haver de cobrar els trajectes a trenta. Si, darrerament, per «fer el taxi», calia tenir una certa resistència econòmica, dintre de poc serà una feina de milionari; i, encara, de milionari esportiu, amant de les emocions fortes.

Es evident que la vigilància de les barrades solitàries no pot tenir una gran eficàcia. No hi ha procediment de tenir el nombre d'agents de l'autoritat precisos per a cobrir el nombre extraordinari de carrers i carreterons poc transitats a les nits.

Però, en canvi, si hom organitza una neteja ben a fons de la gentussa que pullula per Barcelona, potser trobaríem la clau del problema. Això és com una epidèmia tòfica, més fàcil (i més eficaç) de combatre-la netejant les fonts i les conduccions d'aigua, que volent procedir per desinfeccions individuals. I, en efecte, la nostra ciutat conté una gran quantitat d'aquests elements. Frueix d'una fama, ben poc enviable, d'ésser un dels centres mundials de publicacions pornogràfiques, de desnús d'art, de ucines privats; un port favorit de la tracta de blancs; els directores de la qual tothom coneix i sap els cafès que freqüenten; de corrupció descarada de menors, etc., etc.

Es netejant aquests dipòsits corruptes que es pot fer alguna feina de profit; totes les altres coses no seran sinó com aquell mala-puces famós:

«S'agafa la puça se li obre la boca, s'hi tiren els pòlvors, i la puça morta.»

Es clar que també pot intentar-se un altre procediment: autoritzar el joc, o promulgar la llei seca, com a Nord-Amèrica s'ha fet, amb resultat satisfactori per a tots els Al-Capones.

R. LL.

—Quin hospital fan colossal.
—No, home, són cases barates per a obrers.

El no confusionisme no impedeix la concòrdia

MIRADOR INDISCRET

Raó de pes

Quan va caure la dictadura i el Govern no sabia a qui traspassar el Govern civil de Barcelona, Baldomer Oller, un dels pocs que resten encara dels que foren martiritzats a Montjuïc, va escriure una carta al general Berenguer dient que calia nomenar governador civil de Barcelona a Emili Junoy, que per no tenir enemics, era el més indicat per causar bona impressió. Pocs dies després de tirar la carta al correu, Baldomer Oller troba a Emili Junoy i li diu el que ha fet.

—Però, home de Déu! —contestà Junoy—. Vol fer el favor de dir-me, si em nomenen governador civil de Barcelona, qui aniria al Govern civil a demanar la llibertat dels presos?

Generositat

Emili Junoy va escriure dues obres teatrals, *Las pobres millonarias*, una opereta amb música del mestre Demon, que es va estrenar al desaparegut Eldorado, i un drama que es va donar a conèixer al teatre Còmic.

Aquesta darrera obra ja no la volia donar a conèixer. Un dia va dir a un seu íntim amic:

—Estic convençut que aquesta comèdia és molt dolenta, que no val res. Però aquests còmics no tenen obres i es creuen que amb l'expectació que pot produir una estrena meva poden omplir el teatre i salvar unes nòmines. Què he de fer? Deixar aquesta gent desamparats, o estrenar? Si estreno ja sé que vaig a un fracàs, i si no els dono la comèdia sé que qui van al fracàs són ells. Mal per mal, més m'estimo anar-hi jo.

Present d'il·lusions

Don Emili, com li deien els cambrers, els cirabotes, les tangusties, es complaïa a fer favors de totes menes. Quan sortia de l'Excelsior, per exemple, almenys duia deu encàrrecs a la butxaca: col·locar un noi de groom, alliberar un pres, aconseguir unes visites mèdiques de beneficència, arranjat una contribució, etc.

En altres temps més pròspers, els favors d'aquesta mena a penes eren res al costat dels que la seva generositat escampava, tot sovint entre *profiteurs*. Però no podia fer-hi més. No se li havia acostat mai ningú que no en tregués alguna cosa. De vegades, ni calia demanar-l'hi.

Quan En Junoy coneixia que alguna noia de cabaret no havia sopat o no li sortien bé les coses, li regalava un bitllet de vint-i-cinc pessetes. Si no tenia diners, regalava dècims de tres pessetes.

—Veureu, és una manera de regalar il·lusions —explicava una nit.

Honors

Pocs moments abans d'endur-se'n el cos d'Emili Junoy del seu domicili de la Plaça de la Universitat, varen pujar al pis el marqués d'Alella i el seu germà el marqués del Masnou. Donaren el pèsam a la vídua, saludaren els senyors Cambó, Puig i Cadafalch, Pich i Pon, etc., i en veure un gentilhome, el marqués va preguntar al capità general qui era. Aquest va respondre:

—Es el representant de S. M.

Llavors el marqués del Masnou, tot emocionat, va dir al seu germà:

—Caramba! Poes son los máximos honores que podía recibir! Puede estar contenta la familia!

A baix, entre el públic, hi havia anarquistes, sindicalistes, martiritzats de Montjuïc, cirabotes, etc.

Qüestions internacionals

A l'Ajuntament de Barcelona hi ha molts regidors que s'han fet populars per la seva oratòria. Un dels que té més prestigi en aquest ram és indiscutiblement el regidor Sabatè. Aquest bon home un dia hagué d'atendre uns alemanys que visitaven la Casa Grand. Després d'acompanyar-los per totes les dependències, els abseguí amb un lonx; a l'hora del brindis, s'alçà a parlar de les relacions entre Espanya i Alemanya, i per acabar digué:

—Me siento muy emocionado de brindar para el bien de la pacífica Alemania... Viva Berlín, viva España.

Jesús que torna

En el partit entre una selecció argentina i el Barcelona, un espectador es mostrava entusiasmat pel treball dels argentins. Un altre espectador, barcelonista, sens dubte, molestat per aquesta preferència, li digué: —Que sou de l'Argentina, vos?... A la qual cosa respongué l'interpellat: —No sóc argentí, ni espanyol, ni català; jo sóc del poble que em dona pa i treball i vull la pau i tranquil·litat de tothom.

—Així ja sé qui sou vos; vos sou Jesús que torna! —va concloure l'altre.

«La cena de las burlas»

La nit de dimarts va haver-hi gran sopar al Ritz, perquè el senyor Pich i Pon, com els nostres lectors saben, ha estat nomenat soci d'honor del Sindicat Professional de Periodistes, amb gran admiració de tota la gent de l'ofici, que prou saben el pa que s'hi dona en els diaris del senyor Pich.

Com que va haver-hi molts discursos, podríem omplir molt d'espai. Direm només, perquè el lector es faci una idea aproximada de l'acte, que fet i fet, encara el discurs del

propri senyor Pich resultà el més acceptable de tots.

Però val la pena de recollir dues frases. En són responsables els periodistes Marius Aguilar i Ribera i Rovira. Segons el primer, el senyor Pich fa els seus diaris posant-hi el 40 per cent d'intel·ligència i el 60 per cent de capital. Segons el segon, el senyor Pich és un home d'ideals, exclusivament d'ideals.

Marian Ventosa

La setmana passada va morir a Barcelona En Marian Ventosa i Calvell, germà de l'ex ministre regionalista. Marian Ventosa era un home que desvetllava una gran simpatia. Franc, noble, d'una gran intel·ligència i una mica exaltat, no tenia ambicions per ell mateix i el seu tarannà moltes vegades no encaixava en les fórmules massa rígides de la convivència social.

Quan discutia amb algú, ho feia sempre en un to molt alt. Un dia anava Rambla avall amb En Ramon Turró, que patia del mateix mal, parlant de toros. Tots dos abominaven d'aquesta festa, amb llur vehemència acostumada.

Van creuar-se amb uns amics, i un d'ells va fer:

—Què els passa? Quina manera de cridar!

—Oh—va dir En Moles—, i això que ara estan d'acord.

Puresa de sang

Una vegada, a Madrid, es travaven reunits uns quants senyors de la més antiga noblesa, Rodrigo Soriano i Marian Ventosa.

El parlamentari valencià va sentir veïtats nobiliàries i es va engagar pel camí de la genealogia, explicant tots els ascendents notables que havia tingut. Immediatament, cada aristòcrata dels presents va ver igual amb el seu llinatge.

A l'últim, En Marian Ventosa i Calvell, excedit de tants blasons, va tallar la conversa:

—Pues mi padre, señores, era verdugo.

El germà d'En Ventosa

El fet de tenir un germà figurant molt en política i que ha arribat a ministre, havia deixat En Marian Ventosa en la situació d'ésser sempre conegut com «el germà d'En Ventosa».

Hi havia, però, qui no ho entenia així. Francesc Pujols, que el coneixia bé i apreciava el seu talent, quan anomenava «el germà d'En Ventosa», es referia sempre a l'ex-ministre regionalista. El Ventosa autèntic, per ell, era l'altre.

Les anticipacions d'En Vidal Salvó

Amb temps de sobres per publicar-la la setmana passada, vam rebre la següent carteta:

«Senyor Director de MIRADOR: «En el número 101 de la vostra Revista i en la secció dita «Mirador indiscret», s'hi inseriren unes ratlles que m'afecten personalment i que espero de la seva cavalleritat voldrà rectificar en la forma següent:

a) Que el càrrec de President de la Comissió Mixta d'Espectacles Públics de Catalunya no em fou dat com a recompensa de cap discurs, ja que el de Badalona el vaig pronunciar l'any 1928 i des del 1927 que era President dels Comitès Paritaris d'Espectacles (Secció d'Actors, Actores i Dependències de Teatre).

b) Que en dit discurs no vaig fer cap abjuració, sinó una declaració clara de monarquisme, anticipant-me als meus ex-corerreligionaris de la Lliga que encara que no s'ho diguin fan de monàrquics, no per a defensar cap ideologia, sinó amb finalitat electoral i per a conservar una sèrie de societats financeres de les quals els dirigents de la Lliga en són promotors i informadors.

c) Que si he cessat a la Presidència de la Comissió Mixta ha estat per una pressió constant des de 10 mesos de la Lliga, la qual, ara com ara, en la seva qualitat d'Unió Patriòtica de la segona Dictadura, mana sense limitacions.

d) Que el fet que s'alega que *joves* de l'Equestre tenien passis per espectacles, és completament fals i convido a vostès a visitar les Oficines de la Comissió Mixta, on veurà la llista dels passis i veurà que solament els posseïen els Vocals i Directius d'aquell Organisme, ja que aquest, per interessar directament als empresaris, és extrem que s'ha portat sempre perfectament controlat.

Molt agrait a aquest rectificació, que si no surt en el número vinent de la Revista que vostè regeix, en daré compte a la premsa quotidiana, sóc afm. i. s. s.,

Joan Vidal Salvó.»

I ara, Vidal! Com vols que no et publiquem aquesta rectificació? Sobretot, amb una confessió com la d'haver-te anticipat a la Lliga a «fer de monàrquic, no per defensar cap ideologia», etc., etc., que trobem tan bona. De totes maneres, encara que t'hagis anticipat, més ens estimem la Lliga, que sigui el que es vulgui, no s'empara en la censura per impedir la publicació del que no li convé.

Pel que sigui, mira si et pots estar d'enviar-ne gaires de cartes com aquesta perquè, encara que siguin divertides i pròpies d'aquesta secció de MIRADOR, e's nostres lectors no ens agrairien la teva gràcia perquè, venint de tu i la teva colla, no en fan a ningú.

AL CONFERENTIA CLUB

Ramon i els objectes

Els nostres grans autors

Victor Mora, l'autor dels grans èxits del teatre líric català, es queixava amargament, l'altre dia, que algú insinués que la nota catalanista sentimental que posava en totes les seves obres no fos més que un truc comercial per engrandir el públic.

—Jo faig catalanisme—afirmava—, no per les pessetes, sinó per convencionalisme!

Optimisme

Avell Artís és un comediògraf optimista. Confia sempre que tot li sortirà bé. En un dels darrers assaigs de la seva producció *La senyoreta porta el volant*, estrenada ara fa pocs dies al teatre Novetats, acostant-se a l'homenajada actriu, Maria Morera, li va dir:

—Es faran vells representant aquesta comèdia!

"Present!"

En l'estrena de l'esmentada comèdia de l'Artís, cap a les acaballes, un dels personatges teatrals anomena els crítics dels diaris catalans: Bertrana, Guansé, Carrion, etc.

Sembla que Domènec Guansé feia una beccineta en aquest moment. Però en sentir el seu nom, es desvetllà i donà un crit de: «Present!» que va sorprendre els espectadors que tenia a prop.

Crítics del públic

Al teatre Nou, s'inaugurà la temporada de teatre líric català. Com era d'esperar, en acabar la representació la *claque* començà a cridar i a aplaudir i féu parlar d'un a un quasi tots els que eren a l'escenari. Però arribà el torn d'una tiple que no havia agraït gaire, i en avançar-se al públic, va dir amb un aire de *décima* de Nadal:

—Com que és la primera vegada que parlo...

Lavors un del públic va interrompre dient:

—Doncs aprofita't, que serà la darrera!

Frases d'antologia

Al popular Alfons Roure, hem de confessar que entre les coses que li fan més falta hi ha una mica de gramàtica, i fins, potser, de sentit comú.

Vegeu si no un parell de perles d'*El Rei de la Llana*, obra estrenada la setmana passada:

«Posa't sobre si, home, posa't sobre si!»

«Jo sóc el pop, quins tentacles...»

I coses d'aquestes es repeteixen molt sovint mentre dura l'obra.

S'ha de dir tot, però...

Cal dir, però, que entremig de coses com aquestes—de les quals estan plens els tres actes—, cada vegada que es tracta d'anar a buscar alguna cosa, els personatges en diuen *buscar*, cosa que no es pot pas negar que demostra que el senyor Roure es preocupa força de l'estil.

Quin sibarita!

El Rei de la Llana és milionari per tots cantons i, en casar la seva filla ha fet un dinar esplèndid en un dels millors restaurants de Barcelona. Ja ens l'explica un dels seus convidats, parlant amb el mateix Formiguera:

—Tinc una bocassa! És clar, amb tot això que ens has donat: canelons, carn, peix, xampany...

—Es veu que és tot el que s'ha pogut imaginar l'autor com a luxe culinari.

Encara que el Conferentia Club no tingui el saludable costum de presentar tots els seus il·lustres invitats en el saló d'actes del Ritz, hauria valgut la pena que per Ramon Gómez de la Serna fes una excepció.

Ramon, més que ningú, és una conferenciant de gran hotel. Ell fa tots els possibles per despistar i es compon una cara de conspirador sentimental de l'època de Ferran VII. Però quan arriba l'hora de la veritat, el cor el traïeix, i posa sobre la taula austera de conferenciant una maleta irreverent i de sota les patilles goyesques en treu la verbola fantasista d'un intèrpret-cicerone posat al servei dels turistes.

Estem segurs que, si hagués pogut triar, Ramon hauria preferit donar la seva conferència des de darrera del tauler de la consergeria del Ritz. Figureu-vos quantes *greguerias* no hauria tret dels calaixets reservats a la correspondència dels hostes! Sobre els números de les claus i el color de les lletres, hauria inventat tot un sistema d'humorisme que ens hauria revelat les històries inversemblants de totes les cambres i els seus ocupants.

Però, és clar, el Conferentia Club encara no es pot permetre aquestes fantasies.

A Barcelona no tenim gaires ocasions de poder escriure amb justícia la frase: *hi havia el tot Barcelona*... El «tot Barcelona» no acostuma anar enlloc, fins al punt que hem viscut moments d'exagerat escepticisme en què hem cregut que el «tot Barcelona» era una cosa tan vaga i esfumada que, de fet, no existia.

Doncs bé: divendres, al Ritz, hi havia, de debò, viu, palpable, el «tot Barcelona». Els lectors ja comprendran que no ens deixarem pas escapar aquesta ocasió, gairebé única, de fer-ho constar.

La conferència estava anunciada per les set en punt. A les set menys un minut va arribar el senyor Cambó. Va travessar el *hall* a una gran velocitat, en mig d'una doble filera de somriures i d'encaixades. Aquesta rebuda, cordial, no frenava la marxa del senyor Cambó. Mentre donava la mà esquerra a un senyor, allargava la dreta a un altre situat mig metre més enllà. D'aquesta manera va recórrer l'espai entre la porta d'entrada i la sala d'actes, com si marqués el pas d'alguna coreografia serpentejant de l'Esbart Català de Dansaires.

No obstant, Ramon Gómez de la Serna no pogué tenir la sort d'èsser escoltat per un oient tan il·lustre. El senyor Cambó se'n va anar abans de començar la conferència.

—A aquesta casa fa un fred insuportable—va dir—. No hi tornaré més.

I va desaparèixer, rutilant d'indignació.

Tot conferenciant que s'estima té sobre la taula una maleta ideal de la qual va treient amb més o menys fortuna les idees, les imatges, els conceptes que vol exposar. És una maleta preparada amb molt compte, com aquelles que fan les esposes amants quan el marit se'n va de viatge. No tot-hom, però, té l'audàcia de col·locar aquest bagatge a la vista del públic. Precisament,

tota la traça de l'orador tendeix, principalment, a dissimular tant com pugui la seva presència.

Ramon Gómez de la Serna parteix d'un punt de vista absolutament contrari i el seu principal truc és de presentar la maleta real—anàvem a dir en carn i ossos— a la vista del públic. La maleta és plena i tots els objectes absurds que en van sortint adquireixen de seguida un valor propi, una

til de la musiqueta, que evita i domina tota possible reacció violenta del públic.

Tant com escoltar la verbola brillant de Gómez de la Serna era interessant de mirar la cara dels espectadors. La nostra posició privilegiada—l'amie Sindreu ens guardarà de mentir—ens donava tota mena de facilitats per aquest doble espectacle.

Ramon i els seus objectes, vistos per Josep Maria de Sagarra

força humorística personal. Ramon es limita a posar-los el vernís de la seva fantasia, i l'èxit és segur.

Creiem, però, que la gran ambició de Gómez de la Serna deu consistir a depurar i estilitzar el seu estil fins al punt que un dia li sigui permès de presentar els objectes de manera que, sols, orfes de comentari, tinguin una força suggestiva prou gran perquè la seva sola presència agafi, davant del públic, qualitat d'espectacle, de conferència.

Això serà possible el dia en què Ramon pugui trobar un auditori format per tres cents Gómez de la Serna.

L'èxit de les conferències de Ramon és degut al fet que són absolutament anticonferencials. L'home de les gregueries deu haver descobert que la gent assisteix a les conferències guiada per una mena de sentiment estrany, com el del compliment del deure, per exemple, i no pas menada per un impuls natural del seu cor. Tot el prestigi de les conferències està basat sobre la fama positiva del seu solemne ensopiment. La conferència i el conferenciant, per definició, són uns *profiteurs* d'aquesta tendència irremissible del públic a la llana i a l'avorriment en comú.

Ramon ve a dir al seu públic: —No l'espantis. Conec la teva tragèdia. Faré els possibles per donar-te una conferència que s'assembla tan poc com pugui a una conferència...

A la tercera frase, l'espectador es sent deslliurat, i, en el més íntim del seu cor, neix una tendra simpatia per l'home que té la paraula. Aquest home que no ha vingut allà amb el tradicional propòsit d'esclafar-lo sota el pes de la seva ciència i de la seva documentació, aquest home que no li parlarà de coses útils i instructives.

Això no vol que no hi hagi espectadors dominats irremissiblement pel tòxic de la llana, que reaccionen indignats davant d'aquell home que els escamoteja la quantitat de *tabarra* que els hi correspon. Són els que, a la sortida, diuen:

—Es un clown!

—Se'ns ha rifat!

—No ha exposat ni una idea profunda!

Com si les idees profundes s'haguessin d'explicar al Ritz, de set a vuit al vespre, davant d'un públic format principalment per dames bellíssimes!

Als trenta cinc minuts de conferència, quan ja havia iniciat el públic pel camí de la seva *jongleria*, Ramon va fer una pausa i es va disposar a beure la sinistra copa d'aigua de reglament.

—Malament—varem pensar—; aquest xicot es desencamina...

Però vet aquí que, en aixecar l'ampolla, la música pueril d'una maquineta enganxada al vidre, es va posar a sonar.

—Aquests moments de pausa—va explicar Gómez de la Serna—són els que el públic aprofita per reaccionar. Jo hi he posat aquesta mica de música per evitar en tot el possible que la reacció sigui violenta...

Es pot dir que tot el sistema oratori de Ramon es basa en l'esperit de l'anècdota anterior. És la musiqueta de la seva fantasia, de la seva agudesca, de la seva finor, la que dona color i sabor i qualitat a les petites coses insignificants que diu. És per això, pel fet d'operar sobre una matèria tan sensible i trencadissa, que l'art de Gómez de la Serna té una gràcia i un valor positius. Cada dos minuts d'oratoria surt la nota sub-

A primera fila, sobretot, destacava la barba blanquíssima i respectable d'un senyor que no tenim l'honor de conèixer. El senyor de la barba va viure tot un petit drama. Quan va sortir el primer objecte de la maleta de l'orador, el senyor de la barba va posar-hi una cara d'insòlita sorpresa. Al segon objecte, l'expressió es va rectificar en un sentit de gravetat que no anunciava res de bo. Al tercer objecte, la barba tremolà d'indignació i l'escàndol es veia imminent. Però vet aquí que al quart objecte la barba agafa un posat més dòcil. Al cinquè, les arugues apunten un somriure. Al sisè, la riallada és franca. Al setè... etc.

Al final, el senyor de la barba va pujar a l'estrada i va estrènyer la mà del conferenciant. Si haguéssim gosat, per la nostra banda hauríem anat a estrènyer la mà al senyor de la barba.

En canvi, sembla que el senyor Duran i Ventosa no es va divertir gens.

—Ja se n'han d'aguantar de coses, per allò de la concòrdia...—deia a la sortida.

—Calli, calli, catalanista a seques...—li féu, amablement, una antiga coneixença.

Algú notà amb una sorpresa barrejada d'admiració que abans, durant i després de la conferència, Gómez de la Serna no deixés ni un sol instant de fer gregueries.

Diguem de seguida que aquesta sorpresa és injustificada. Ramon ha arribat a un moment en què la gregueria és el vehicle imprescindible de la seva paraula. Parla per gregueries, com els orientals parlaven per paraboles, perquè no en sap d'altra manera. Per ell, el gran esforç consisteix a mantenir cinc minuts de conversa normal. El parlar se li ha tornat exclusivament literari i per això, cada dia més, Ramon és un home d'articles i de conferències. Per trobar-se en el seu element, ha de tenir al davant unes quartilles o bé un auditori.

Si, com és de tèmper, el mal de la gregueria se li accentua, arribarà un moment en què Gómez de la Serna només podrà parlar en públic. Per entendre's amb la criada o amb el factor de l'estació, haurà de menester un intèrpret.

Quan aquest perill se li presenti clar i irremissible, els seus cabells, que ara són negres, se li tornaran blancs en una nit. I fins això serà una gregueria...

JOSEP MARIA PLANES

URODONAL

neteja
la sang
intoxicada
per
l'àcid úric

L'URODONAL es un bon preparat d'acció eficaç i el recomano amb freqüència.

DR. R. PI SUÑER
Catedràtic de Fisiologia de la Facultat de Medicina de Barcelona

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALITZA EL REUMA

BALL BENIGANI

Els seus ninots en carn i ossos

Skeetchs concebuts, realitzats i interpretats per Benigani

DISSABTE, 7 DE FEBRER, NIT, A

L'OCELL DE FOC

CONSELL DE CENT, 224, 226 i 228

INVITACIÓ SENYOR

10 PESSETES

L'APERITIU

López Picó, op. XXV. — L'Op. I es deia *Torment Froment*, l'Op. XXV es diu *Epitalami*. Entre aquests dos llibres han passat vint i tants anys. Vint i tants anys de vida i d'amistat; no és una quantitat de temps que faci tremolar a ningú, però ha estat l'època més dramàtica de la nostra existència, dels canvis violents, de les bombolles polícolores desinflades en una nit, de totes aquestes coses que els poetes canten amb una ditada de mel a la lira.

López-Picó a l'època de l'Op. I em trobava a la porta dels jesuïtes del carrer de Casp. Aleshores a Barcelona hi havia unes xicotetes de cabelleres complicadíssimes que feien un gran efecte. Carner havia posat a cada una d'elles el nom d'un poema. Jo les veia passar pel Passeig de Gràcia, amb un feix de retòrica clandestina i unes quantes oracions llatines instal·lades al fetge en aquella època, verge de filtrar alcohol. López-Picó parlava d'aquestes dames i d'uns llibres prohibits que jo no havia llegit mai. Aleshores era catòlic, com ara mateix, i ja fumava els cigars que fuma. Després va venir l'època universitària i la lectura de versos al pati de Dret; en els jardins de la Plaça de Tetuan em llegia els seus epigrames escrits en llapis, entre dotze i una. Aleshores encara hi havia municipals de sarsuela i orenetes que ens escoltavem. Després López-Picó va fer de buròcrata i de poeta exclusivament. Els lleures es traduïen en aperitius, primer al Petit Pelayo, després al vell Continental. Alguns matins que feia jo campanya ens havien llegit un drama castellà i sanguinolent, a la cerveseria de Can Moritz; el lector acostumava a ésser un poeta passavolant, que després hem sabut que s'ha convertit en arengada.

Als nostres aperitius hi passava tot el castell de focs de l'ambició més pura. Hi passaven també homes eminentes que venien de l'altra banda del món, i ens deixaven la impressió incòmoda d'una corbata o d'una dent d'or que ballava. Jules Romains, la primera vegada que va venir amb nosaltres, es va tacar el serrellet de cervesa, i es va adormir com un sant. López-Picó no bevia gens d'alcohol. Després vingué l'època de casar-se i es tornà encara més buròcrata i més poeta. Al migdia comprava un ram de flors a la mateixa florista sempre, i duïa un bastó amb un puny de vori que s'anà tornant groc com els queixals d'una tipla de quart team.

Va venir el moment de *La Revista*; els fundadors érem sis o set; López-Picó es passava les tardes a l'Econòmica, en un despatx lúgubre que feia olor d'allò que les nostres àvies en deien *sorrilla* i servia per assecat tinta. El poeta va desenterrar un retrat del rei Carles III i se'l va penjar sobre la taula del seu despatx. És un Carles III que sembla un pinxo, amb una perruca de cotó fluix gratinada. Aquest rei maçònic fa un gran efecte en un local tan de llums verdoses. A l'Econòmica i al Continental, López-Picó s'ha dedicat a caçar estrelles i encabir les idees abstractes en uns versos que de vegades tenen qualitat de níquel, o bé d'os polit, i de vegades tenen una viscositat de sang i arriben a l'ànima. En aquestes converses nostres va aparèixer un dia Joaquim Folguera i a *La Revista* li varen sortir unes ales de cristall. Una tarda ens varen treure del Continental, i vàrem anar a parar al Cafè de la Rambla; canviaven les cares, però no canviava l'esperit.

Durant aquests vint i tants anys, López-Picó no ha deixat d'escriure versos, ni de fer viatges; de vegades consistien a anar de la Rambla de les Flors a la Rambla de Catalunya, de vegades eren unes estones de somni metàl·lic i agut, entre l'arqueologia d'Itàlia i les plates de crema i jilivert del paisatge francès. López-Picó, durant tot aquest temps, ha posat la seva vehemència davant de les coses espirituals sense galeia. Té una predilecció per la intimitat del marbre i del diamant. El cigar de López-Picó encara és el mateix, es va desfent a la boca com goma de mastegar, s'estira i s'arronça, i entre les fulles del seu tabac sepulcral, sempre s'esmunyien versos nerviosos, i paraules de vegades hermètiques. Aquest cigar s'ha familiaritzat amb el somriure del poeta, un somriure una mica borbós, d'home tímid acostumat a parlar amb les constel·lacions invisibles. Les butxaques de la seva gabardina són una bossa plena de llibres; al migdia encara passa per les Rambles amb un aire misteriós d'Home del Sac, però amb un ram de flors fresques a la mà. Ara va poc pels aperitius, no va mai als sopars i als espectacles. Viu dintre la burocràcia, la família i la poesia, amb un puritanisme desesperat.

López-Picó és l'home de la secreta constància, de la integritat literària sense *bluff*. La seva poesia és com una mena de missió. En els seus vint-i-cinc volums de versos hi ha les coses més autèntiques i més profundes de la nostra època.

López-Picó m'ha donat moltes vegades la sensació d'un excel·lent camarada, tot el fet de lletres d'impremta, i entre el metall de les lletres, si un hom mirava amb una lupa, hi veia uns filets de sang humana de la més alta graduació.

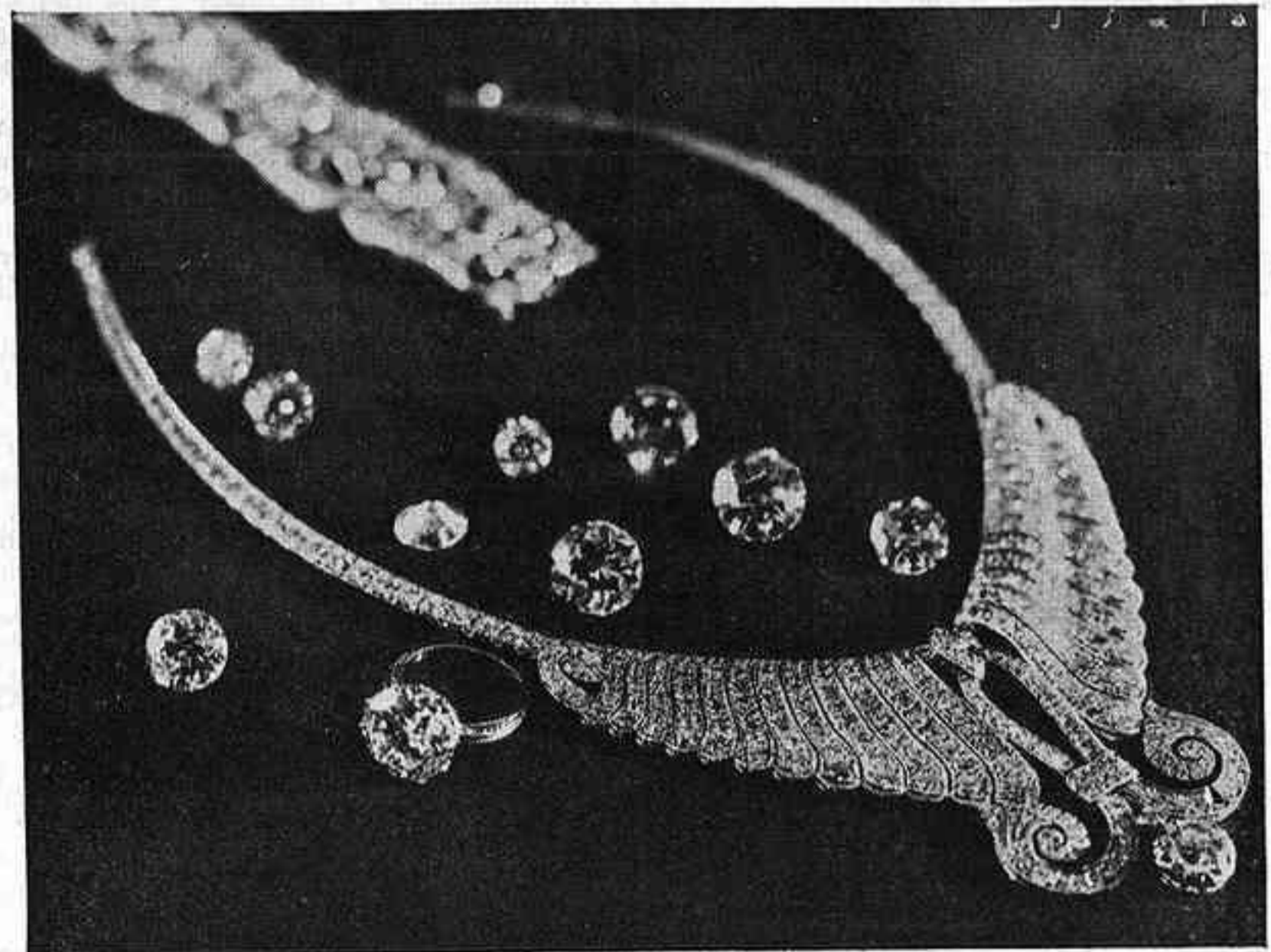
De vegades penso molt en aquells moments nostres d'aperitius revolucionari i líric; ara ens veiem poc, ens saludem cada mes, cada dos mesos. Quan ens donem la mà, sense dir-nos res que hi faci referència, estem convençuts, però, que encara que girem dintre esferes diverses, i encara que no siguem vells del tot, som de «la vella guarda». És per això que en l'encaixada, més que el vulgaríssim contacte de la pell de la mà, hi ha aquell contacte difícil dels nervis del cor.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Fontbernat

Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

J. R. O. C. A

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

Novetats
GRAN CINEMOL-FILM SOUND

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

NOVETATS
EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

EMILI JUNOY

La mort gairebé sobtada d'Emili Junoy ha fet reviuire aquests dies la història de prop de mig segle de la nostra vida pública. Fins als darrers moments, Junoy ha estat una viva representació de l'actualitat del seu temps, una roda permanent del nostre mecanisme polític que semblava que no tenia de desaparèixer mai.

El comentari de la premsa, ple de simpatia, ha recollit el sentiment que ha causat en general aquesta desaparició inesperada; però no podent esborrar el record de les volubilitats del pensament polític de Junoy; se n'ha parlat com d'un pecat que la mort obliga a perdonar. Per als qui van conèixer de prop Junoy, aquelles volubilitats no eren pas un pecat. No diem que fossin precisament una virtut; però sí una qualitat, i una qualitat d'un valor ben estimable, posada al servei d'un home de talent, gran periodista i excellent orador parlamentari. Era un bon baròmetre que fixava al dia les variacions sentimentals del nostre ambient.

Junoy tenia pel damunt de tot el gust, i encara millor, la necessitat física de la popularitat, i com que la popularitat va a tongades i la necessitat d'ell era permanent, el seu esperit, ajudat d'una sensibilitat molt deserta, va trobar la manera que no l'afectessin els eclipsis inevitables de totes les modes dels temps. En lloc de voler guanyar-se la popularitat per si mateix — que suposa el risc de perdre-la —, va preferir orientar les seves amistats, que semblaven amors, segons la popularitat passatgera dels escollits. En el retaule de les amistats polítiques de Junoy hi ha totes les figures que han aconseguit desvetllar un moment la simpatia o la curiositat més viva de la massa.

Moltes d'aquestes figures han desaparegut o s'han marçit; però Junoy ha pogut continuar oficiant fins a l'hora de la mort en el mateix altar del sentiment popular per a cantar amb igual fervor les glòries del sant del dia.

Aquesta mena de sacerdoti de la popularitat—desinteressat com solen ésser els veritables sacerdotis—era el secret i l'estímul de la vida de Junoy. Es pot preferir, segons sigui el nostre gust, l'home d'acció que creu de bona fe que condueix els esdeveniments polítics de la seva època, o el que sofreix el turment espiritual de voler trobar el dogma que faci ofici de recepta; però no es pot negar que és també un valor un home com Junoy que, sense cabòries teològiques, segueix el corrent popular com un tribut d'adhesió a la humanitat del seu temps, disposat a servir-la en tots els viaransys per on cerca a les palpentes el camí dels seus destins.

No era culpa de Junoy, ni era cosa que li toqués arreglar, el grau d'educació política de la multitud catalana de la seva joventut. En aquell temps, els republicans actius com Junoy, sense altra excepció que els federals de tota la vida, eren els coristes de la part esquerra de la massa que dirigia Planes i Casals; i com és natural, Junoy era l'amic i l'admirador d'aquell home singular que resumia en la seva acció personal l'acció absent de tot el poble. Transplantat a Madrid com a diputat per Manresa, es va fer l'amic i admirador del general Weyler, que representava aleshores el signe més alt de l'ambició. Però, desmuntat tot l'aparell d'aquella política a Catalunya per la invasió sobtada del sufragi popular, els vells republicans van quedar deserts i Junoy va estar uns moments perplex sense conèixer la direcció del vent. No sabia ben bé si Lerroux, el triomfador desconegut, seria un ocell de pas, ni si el nou moviment catalanista passaria d'ésser l'entreteniment sortós d'uns quants nois de casa bona. La sensibilitat de Junoy el va conduir al costat de Lerroux quan ja era aquest el cabdill reconegut d'una massa radical, encara inorgànica però densa, i aleshores va pendre un nou caire el relleu polític de Junoy.

Sembla una exigència dels moviments radicals o revolucionaris que els cabdillatges es facin per parelles. Potser s'ho portat ja

constància de la feina. El cas és que, seguint l'exemple de Robespierre i Saint-Just, i anticipant-se al de Lenin i Trotski, el radicalisme polític de Catalunya va ésser conduït per la parella Lerroux-Junoy. De tots els períodes d'agitació i d'efervescència, un cop passats, els que els han viscut en solen dir els temps heroics. Doncs en els temps heroics del radicalisme, que era fonamentalment una reacció de la tradició popular espanyola contra la novetat catalanista, Junoy era una de les adoracions d'a-

quelles multituds vehements i apassionades. Però tot té la seva hora. Els esdeveniments van desplaçar el camp de la passió popular. Un dia tot el que té de viu i d'irreductible el sentiment liberal de l'esperit català es va sentir ferit, i un gran alçament de tot el poble va donar per un moment la sensació d'haver-se fet una unitat espiritual a Catalunya. No es podia esperar que Junoy quedés indiferent, reclòs en les velles tendes d'una batalla perduda. Al costat de Salmerón va juntar-se al moviment catalanista, i des dels primers contactes es va sentir l'amic incondicional i l'admirador de Cambó.

Els homes de l'esquerra catalana, entre els quals formava Junoy, li retreien sovint com una impertinència aquesta amistat absorbent que creien un destorb per la unitat i fins per les decisions del grup. Però Junoy, que coneixia bé els moviments del poble, havia flairat com anirien les coses. Aquells homes d'esquerra tenien d'afinar tantes notes alhora, que per cridar i conduir les multituds es tenien de valer d'un piano, mentre que els amics de Cambó podien anar a toc de clarí, i en aquestes condicions no era molt difícil d'endevinar qui es tenia d'endur, si no la simpatia, la voluntat de la gent.

Quan més tard els catalanistes van començar a fer de ministre, Junoy va sentir la frisança d'ésser amic del rei, amb el desig d'ajudar una nova il·lusió popular. I pel rei, va ésser amic i admirador de Primo de Rivera, que amb quatre cops d'espasa havia aconseguit ésser el primer personatge de l'escena. La mort ha sorprès Junoy en un període trist de crisi de vedetes. La passió popular, inconcreta i difusa, va dibuixant l'objecte de les seves hostilitats sense haver pogut crear encara la nova figura dels seus amors. I Junoy, un xic desorientat, conservava la vella simpatia per Cambó, però el seu esperit vacil·lant volia abraçar totes les possibilitats de la ignorada popularitat del dia. Entre les boires que enterbolien la seva visió de l'actualitat, solia dir que tenia posades totes les esperances en el rei i totes les efusions del cor a Moscou. Potser aquesta barreja aparent de dos sentiments oposats volia dir que la intuïció darrera d'aquest home, tan sensible a les emocions populars, va ésser la de veure aixecar-se com una força el vell esperit de la reacció absolutista en una corba perillosa de defalliment de les democràcies liberals.

Emili Junoy ha mort sense deixar cap odi. Però sembla que el poble no s'ha adonat prou que va viure per estimar-lo amb el daler insaciabla de sentir-se sempre estimat.

A. M.

Mirant a fora

Les reunions de Ginebra

Divendres va reunir-se a Ginebra la Comissió d'Estudis Europeus, un organisme consultiu del Consell de la Societat de Nacions creat per preparar la Unió Europea proposada per M. Briand el mes de setembre de 1929. Tothom recordarà que després de la suggestió feta per M. Briand l'any 1929, el representant de França rebé dels Estats europeus adherits a la S. D. N. l'encàrrec de redactar un memoràndum sobre l'assumpte.

El memoràndum francès fou enviat pel maig de l'any passat als països interessats i contestat durant l'estiu. Durant la reunió de setembre de l'Assemblea la qüestió de la Unió o Federació europea va entrar ja a l'ordre del dia de l'Assemblea. I per acord de l'Assemblea fou creada aquesta Comissió preparatòria de la Federació europea. La Comissió no té cap poder. Depèn del Consell, com de tants comitès i comissions creades al voltant de la Societat de Nacions. L'objecte principal de la primera sessió de la Comissió europea és estudiar la situació econòmica d'Europa, situació que, segons el report de Colijn, és més greu que la de l'any 1927.

Dilluns va reunir-se, també a Ginebra, el Consell de la Societat de Nacions. En aquesta sessió han d'ésser examinades les divergències germano-poloneses sobre les minories d'Alta Silèsia. Havia de presidir la sessió el ministre alemany d'Afers Estrangers, Curtius, però a fi de poder tenir més llibertat d'acció durant el debat relatiu a les minories, va renunciar a la presidència, la qual va pertocar al ministre anglès, Henderson.

La situació a Itàlia

Un periodista, de retorn del Congrés de la Premsa Llatina que s'ha celebrat a Atenes, ha passat alguns dies a Itàlia. De la seva estada, aprofitada per informar-se en bones fonts de la situació del país, n'ha tret la impressió que resumidament donem.

Les províncies meridionals són més aviat amorfes, l'opinió hi reacciona poc i els feixistes en són els amos absoluts. Pel contrari, com més cap al nord, més augmenta l'antifeixisme. A Roma, Lombardia, Piemont, Alt Adige, Venècia, creix cada dia l'oposició antifeixista, fins al punt que cada vegada que l'autoritat fa una crida a la Milícia feixista, aquesta respon amb molt poc entusiasme i els militians procuren escórrer el bulto. Sembla, encara, que l'exèrcit és fidel a la casa de Savoia i del tot hostil al règim, i que els alts funcionaris de l'Estat critiquen la política estrangera del Duce.

Els abrics de Marin

M. Louis Marin, el conegut polític francès, president de la Comissió d'enquesta nomenada per entendre en el darrer garbuix financer, és un home que no es distingeix precisament per la seva elegància.

Acabada la guerra, Marin comprà, en una liquidació de estocks de guerra americans, una peça de roba blau marí, molt sòlida i a un preu baixíssim. Tot content de l'adquisició, anà a trobar el sastre perquè li'n fes tants abrics com la roba donés bonament. En sortiren cinc, però, desgraciadament, tots ells amb les mànegues una mica curtes.

Així, diuen els amics de Marin, que sovint li fan bromes sobre la seva desbrucada ocupació indumentària, si veieu Marin amb un ganavy blau, una mica curt de mànegues, penseu que és l'últim dels cinc que es va fer fer dotze anys enrera.

L'estoic Venizelos

Venizelos, cap del govern hel·lènic, ha fet un viatge polític per l'Europa centro-oriental.

En el curs d'aquest viatge, ha dit a un periodista:

—He conegut hores de triomf i hores d'oblit, però ja he comptat sempre amb aquestes alternatives: són el destí de tots els polítics. Ara mateix, m'han retret la signatura d'un tractat amb Turquia, sense pensar que aquesta obra de pau és la més positiva que he fet entre dos països que, de 1897 ençà, s'han barallat tres vegades. Alguns ara em diran traïdor, demà potser em trobaran circumstàncies atenuants, quan em mori me n'absoldran i encara em faran un monument. És el que passa sempre.

Al costat d'aquesta serenitat filosòfica, Venizelos no deixa la part pràctica.

Després de votada la Constitució republicana, Venizelos feu senadors — càrrec que comporta una forta indemnització—tots els caps del partit realista. I encara deia un dia al general Metaxas, un dels líders del partit constantinià:

—Així podeu interpellar el govern tant com vulgueu. No direu pas que us hegi posat un morrió perquè no pugueu parlar.

A alguns grecs els va semblar que Venizelos havia posat un morrió d'or als senadors realistes, i omenats i no elegits.

El somni de l'avi

Segons la premsa americana, l'explorador anglès Sir George Hubert Wilkins, que vol anar al Pol Nord en submarí, serà acompanyat per Jean J. Verne, nét del cèlebre novel·lista. El comandant Sloan Danenhaver, futur capità del submarí, es troba actualment a França per tractar amb J. J. Verne; aquest darrer ha consentit amb molt de gust que el vaixell portés el nom de Nautilus.

UNA VETLLADA FAMILIAR
DON ANTONIO ES CONFESSA

Centre Maurista: carrer Carme, número 3, principal. Una sala de cinc metres en quadrat. A la presidència—¿cómo no?—, un retrat de don Antoni Maura, i repenjat a la taula i en carn i ossos, un altre don Antonio, com anomenen respectuosament els mauristes a Goicoechea, cap del partit.

Formen un semicercle al voltant de don Antonio uns trenta membres, convençuts i

El senyor Goicoechea

entusiastes. Del grup surten disparades, insinuacions, preguntes, mitges paraules... Una cigarreta a la mà dreta, l'altra mà a la butxaca dels pantalons, Goicoechea recull somriures i interpellacions, i les contesta en una mena de tennis verbal.

—Nada, nada...—diu Goicoechea, referint-se al passat moviment revolucionari—. Fue de carácter marcadamente comunista. Basta la relación de un par de hechos acaecidos en la provincia de Alicante. En un pueblo llamado Callosa de Segura, los revolucionarios asaltaron un Banco, de donde se llevaron las letras por ellos aceptadas!

Els oients fan una ganyota que vol dir: «Ah, els murrís!» Don Antonio prossegueix: —Y en otro pueblo, en Aspe, se apoderaron de un coche en el cual iban unos novios en viaje de bodas. Obligáronles a apearse y se llevaron a la novia a una finca cercana. Allí, y bajo el pretexto de ver si llevaba armas, obligáronla a desnudarse...—Goicoechea fa un gest amb la mà, per a frenar l'esvrament de l'auditori—. Sin embargo, no consta que cometieran mayores desafueros...

L'assemblea respira i somriu. Ara toca el torn al gran tema. Hi haurà eleccions?

—Seguro. El Gobierno tendrá que convocarlas por la fuerza. No puede dejar a los revolucionarios la iniciativa de una solución. Un dels que escolten, aventura:

—¿Con estado de guerra?

—Sí, señor: con estado de guerra. ¿Qué le vamos a hacer? No hay otro remedio—respon Goicoechea arronçant les espalles i somrient.

I si els republicans s'abstenen?

—Pero es que ustedes toman en serio eso de la abstención? Yo sé que Marcelino Domingo trabaja en vista a las elecciones; y como él, otros muchos.

Amb el tema de les eleccions, dins la cambra ha fet irrupció un allau de partits, districtes, nombres de vots... Es parla d'eleccions falsades, Don Antonio diu:

—Ca; yo no creo que estas elecciones se hagan con dinero y sean mucho más falsas que otras. Reconozco que en Cataluña el caso se presenta totalmente distinto que en otros puntos de la península. Pero han de saber que en Galicia la preocupación general consiste en adivinar hacia qué lado se inclina el Gobierno para marchar todo el mundo por allí.

Catalunya? Tothom fa els seus càlculs. Si les eleccions haguessin tingut lloc sis mesos endarrera, era segura una gran victòria d'Acció Catalana. En canvi, ara seria la Lliga qui triomfaria. Acció Catalana ha perdut molta força amb motiu del moviment del passat desembre. L'aliança amb els comunistes els ha perjudicat notablement. Goicoechea intervé:

—Nicolau d'Oliver firmó el manifiesto del gobierno revolucionario, ¿no? Yo conosco a Nicolau de mucho tiempo: es un buen chico; católico y de derechas...

Res: falta de sentit polític. Acció Catalana passa per uns moments de descrèdit. Si les eleccions es celebrassin diumenge vinent, era segura a Barcelona una aclaparadora victòria de la Lliga. La Lliga compta amb un factor decisiu: l'organització. Per bé que fa veure que recusa els alcaldes de reial ordre, es fa nomenar els governadors a gust seu. Un graciós troba pel cas una definició definitiva: no vol els ous; prefereix les gallines! Rialla general. Un senyor passa a primer terme i diu que ja ho té comptat: vint-i-cinc mil vots per la Lliga; vint-i-dos mil per Acció Catalana, i vint mil pels radicals. Això a Barcelona. La resta de Catalunya? Poden assegurar-se almenys catorze districtes monàrquics. No faltaria més! El que cal fer és mantenir

el caliu... Es parla d'un gran banquet d'afirmació monàrquica a celebrar el diumenge. Lloc de l'acte? El casino de Sant Sebastià. No ho coneix don Antonio? Un palau esplèndid; una d'aquelles meravelles de Barcelona. Ara hi fan un transbordador aeri... I de cop, un oient de tercer rengle deixa anar la pregunta relliscosa:

—¿Habrá que invitar a la Liga? Tothom pren la paraula alhora, i s'arma un guirigall. Algú aconsegueix fer-se escoltar, i diu que els sentiments monàrquics de la Lliga són purament de conveniència; el millor seria invitar-los oficiosament... Ara sona en la reunió una paraula grossa: Cambó.

—Indiscutiblemente— intervé Goicoechea, conciliador—, entre nosotros y la Liga existen afinidades ideológicas y doctrinales. Discrepamos, sí, en muchos puntos. Por ejemplo, Cambó, cuyos méritos todos reconocemos, preconiza la inmediata estabilización de la peseta. Soy opuesto en absoluto a este criterio. La estabilización sería la mayor de las calamidades; sería una locura que podría desbordar la revolución.

Les paraules cauen en un llit fongíssim d'adhesió. Naturalment, l'acord en aquest punt és unànime. El fantasma de la revolució deu passar per la sala. Del grup surten veus: Vaya, vaya, don Antonio; este es nuestro criterio... Algú afegeix: ¡Y el criterio de todo aquel que no tenga negocios personales! Siss... D'això no en parlàvem. Don Antonio fa com aquell qui no ho sent. La seva cara és impenetrable.

Cal, doncs, anar a les futures eleccions aliats amb la Lliga? Parlem-ne: No diu Cambó que estendrà la seva organització a la resta d'Espanya? Doncs pot arribar-se a un acord, a base que a Catalunya li respectarem els seus candidats, sempre que en les altres regions ens respectin els nostres. Goicoechea, fa:

—En Logroño mismo, yo conosco a toda la gente que sigue a Cambó. Todos han venido a consultarme, y tengan la seguridad de que harán lo que yo les diga.

Goicoechea fa punt i a part, i diu:

—Dada nuestra historia y nuestro modo de ser, con el que no podemos aliarnos con el partido liberal-conservador.

I aquí, com un petard, explota un altre nom: Bugallà. Don Antonio és implacable. Referint-se al cap conservador, parla de su pobreza y su falta de talla. Als que escolten, la satisfacció els vessa per les butxaques. Goicoechea continua:

—En Valencia hice el milagro mayor de mi vida: dos horas hablando sin cansar el público. ¡Hay que ver lo que son dos horas hablando! (Els auditors allarguen la cara, deserts d'admiració.) Pues, como iba diciendo, después de hablar dos horas, se me acercaron los elementos conservadores más prestigiosos de Valencia, para decirme que seguían a Bugallà a falta de otro. Que si yo me pusiera delante... Pero, no, no. Yo no puedo levantar bandera. Dirían que es ambición personal...

Ara tothom protesta. Però què diu, sant cristià? Si vostè és l'home més indicat! Don Antonio els talla els plans:

—El más indicado para llevar a cabo esta obra, era Gabriel. ¡Ah, si Gabriel hubiese querido...!

Els oients geguegen en bloc. Què caram de Gabriel! Don Antonio, don Antonio! Però don Antonio és modest:

—No, no: las cosas como sean. Gabriel, su indudable valer personal, y el nombre, sobre todo el nombre!

El prestigi del nom sembla que ha fet entrar en raó als coristes. El nom pesa molt. Però aquesta gran amistat amb Cambó...

—Ahora, que Gabriel se hace ilusiones—salta Goicoechea—. Cree que con los regionalistas, unos cuantos diputados de acá y otros cuantos de allá, podrá en el parlamento hacerse proclamar líder del partido conservador. Pero esto no será.

Es clar que no serà. Tots vigilarem perquè això no succeeixi. El millor seria convocar immediatament assemblea general del partit. Què hi diu el senyor marquès d'O'Raill, representant de la Joventut Monàrquica de Madrid? Del paper de la paret es desprèn un jove ros, bigotet a la page i coll planxat. Dona dues pipades a la cigarreta i diu suauement:

—¿A esas fechas?

Goicoechea, confirma:

—El momento oportuno para convocar asamblea nacional será cuando funcionen las Cortes. La asamblea servirá para marcar orientaciones al parlamento. Haremos entrar en él la voz de la calle.

Entesos. Molt serà que les coses no rutllin amb els desigs de tots. Els presents són pròdigs en frases ben trobades: Nosotros, los quijotes de la política... El maurismo, ideal romántico... Somos el solo partido que puede pasarse de programa; la palabra maurismo es por sí sola todo un poema...

Algú els interromp, insinuant que potser ja han abusat prou de don Antonio. Davant d'aquest pensament es dibuixa un esvrament unànime. Però don Antonio és molt amable i cuita a tranquil·litzar-los:

—Les he hablado como hermanos—i Goicoechea afegeix amb un to que arriba al cor del públic:—Me he confesado con ustedes.

No cal dir que l'absolució fou encara més unànima, més càlida i més definitiva.

ANDREU A. ARTIS

Aquest número ha passat per la censura

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

PENELLONS

Es curen radicalment amb TÓPICO MIRET
De venda en Farmàcies, i Diputació, 205

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

Noferatu
GRAN CIGARRIL·LES SORBE

Conseja djudía

No fa gaire temps que en aquestes mateixes pàgines de MIRADOR parlava dels jueus sefardites que hi ha a Barcelona. L'amistat amb alguns d'ells havent-me facilitat d'introduir-me en llur ambient, va semblar-me interessant d'informar els lectors de l'existència i l'aspiració d'una colònia oriental, cada dia més nombrosa, que ha posat, sembla, arrels definitives a Barcelona.

Aquesta gent, «tolerada» entre nosaltres, no s'ha incorporat, però, al nostre viure per una reserva ben lògica en una raça que fins ara ha estat perseguida arreu. A Barcelona, com pertot, molts d'ells continuen aquella vida retrata, exclusivament familiar, que ha estat la normal d'on han sortit els contes famosos. És precisament un conte d'aquests que volem oferir al lector. I deixar-lo en el seu llenguatge pintoresc, llevat-li el qual perd molta gràcia. Només hem d'advertir al lector que, per a la pronunciació, tingui en compte que la j i la z sonen com les lletres corresponents en català.

Raquel s'atansa al vell Baruch i, en donar-li la tassa de te:

—La conseja del Kior Yiban, padre-suplicà.

—Ei! Yo la sé, yo la sé—em cridà Sema—Contes... tala i tala cosa—i es posà a riure.

—Calladico, tú...—botinà la mare. Engolirem el te de pressa i acostarem les cadires al voltant del foc.

Erem una colla aquell vespre. Hi havia Amón, el pobre Valero, Cohen, Esquenazi... Turcs o búlgars—això era indiferent. Tots ells jueus sefardites, ancorats a Barcelona.

Quantes vegades l'he sentit, en aquesta mateixa cuina tan espaiosa, el conte de Joan Bormi? Vaig quedar-me, però. És tan bonic, explicat pel vell Baruch, en aquell castellà antic dels jueus orientals!

Raquel recollí les tasses, la mare s'assegué a la rotilana, i quan ja el Padre anava a començar, sentíem dos trucs a la porta.

—Bien venido!—féu Baruch, alçant-se—. Aquí hay lugar para todos...

—Ei!... Era Lidgi, l'ouetaire del carrer Sant Ramon. Sefardita de Bulgària.

—Entra, sentate, que a fuera está haciendo mucho frío y aquí vamos a pasar la hora.

Lidgi entrà del braç de Baruch. Es un xicot gras, pàl·lid, d'ulls ensenyats.

Camina amb calma.

—Esto no son fríos! Bre! Ande están aquellos fríos nuestros! Cuando l'agua s'entza ariente de caza y no podemos salir a la calle de la mucha nieve que hay...

Tots somriuen. El record del poble nadiu els anima sobtadament. Tots volen parlar alhora.

—Y por la demañanica—te acuerdas?—, a tomar la pala y abrir caminos... Y corriendo a encaixarnos al café para bebernos un txai! (te). Son las cinco de la mañana. El cafegí (cafeter) echa leña a la soba (estufa). La nieve va cayendo, los caminos se van tapando otra vez y el café se hinche de djente. Qué calentito allí ariente!

—Ni casalinis (pagesos) pueden bajar ni tú puedes mercar nada. Vas a salir a fuera que te coman los lobos? Lo mejor es arrecugiernos en caza d'alguno, y a comer y a beber...

Tots riuen.

—Nos encaixaremos en caza de Joséf, que ayer el cuñao le mandó del cazal (masia) dos patos. Echa uno al horno! Vino ya tiene Samuel y una oya de fiones (fesos).

—La Tuna (el Danubi) está entezada y están pasando a pie a Rumania. Por si-guro hay más de 25 grados bajo zero.

—Ei! Yo me acuerdo de un frío más grande! El vino se entezó en la bota y no la podíamos abrir hasta Pessah (Pàsqua).

Ara és la vella qui diu:

—Te acuerdas el viejo Nissin? «Yo vide en Varna, en tiempo la guerra de Sebas-topol, que se yeló la mar a un quilómetro».

—Ande están aquellos fríos! Agora no hace frío! Todo trocò!

—Pero, padre—interromp Raquel—, contas la conseja?

—Agora vo.

Tothom calla. El Padre és el jutge bondados en tots els litigis de la colònia.

—Cuála conseja?—em demana Lidgi, asseient-se.

—La del Kior Yiban.

El vell Baruch agafa la pala, remena un xic les brases roents i, amb la seva veu greu i cadenciosa, diu la fórmula de ritual:

—Había de ser un buen de naser. Calladicos, que Moixé v'anpesar a contar la conseja.

Es fa un gran silenci.

—En Xumla se murrió el xamás del Cal (sagrístà de la Sinagoga) y en toda la ciudad no se topaba otro para meterlo a su lugar. Por fin se topó uno en Rasgrad y al otro día vino con su familia enriba d'un arabá (carro), y la primera caza que topó se encaixó en ella. Esta caza estaba en la maléh (barri) de los turcos. El xamás se levanta tempranico para ir abrir el cal. Y a las mismas horas los hodjas (sacerdotes) turcos se iban a la mesquita. Como la mujer del xamás lo acompañaba a su marido todas las mañanas hasta la puerta de la calle, los hodjas echaron ojo a ella y la vieron qu'era ermosa. Los dos hodjas se miraron el uno a l'otro, se trabaron las barbas con la mano como decir: «Buena está!».

—Como decirle que la queremos? Eya no sabe en turquesco i mozotros no sabemos el djudesmo.

—El un hodja dijo:

—Agora verás como m'ambezo (aprenc) yo. Pasaba por ahí Abramico, que s'está yindo a l'escola. El hodja lo yamó.

—Abramico, sabes en turquesco?

—Sí.

Echa la mano al cuixac (faixa), saca una bolsa, le da diés parás y le demanda:

—Dime, cómo se dice en djudesmo: «Te quero»?—(Y estas palabras que dezia en turquesco.)

Y Abramico les dijo:

—Te quero.

Bueno. «Te quero». Y los hodjas que por el camino de la mesquita iban repitiendo: «Te quero. Te quero.» Y a fuerza de tanto repetirlo que les quedó en el meollo la palabra: «Queriquito». Sí. «Queriquito». Y para no olvidarsen, l'ascribieron.

Asperaron a l'otro día para desirle a Raquel, este era el nombre de la mujer del xamás, «Queriquito».

Por la demañanica, a penas el xamás se aleixó un poquitico de su casa, que uno de los hodjas se aserca a la puerta, después de mirarla un poco le dice:

—Madam! Queriquito!

La pobre Raquel quedó en las demandas (estranyada). Y corriendo fué a encaixarse a la camareta. Cuando el hodja se aleixó, salió otra vez al cortijo (pati). En esto s'abre la puerta. Otro hodja le dice lo mismo:

—Madam! Queriquito!

Un día, dos días, tres días, hasta que a Raquel se l'escapó la pasénia y se lo dijo a su marido. Y el marido, fur-risoso, enpesó a maldesirlos:

—Hijos de unos mameserín (pagans)! Bastardos! Agora verex lo qu'hago llo. Tú, Raquel, se mañana vienen estos bastardos y ti dizen: «Queriquito», esto quiere dir: «Te quero». Les dizes: «Sí, dos queriquitos.» Y les dizes que venga el primero a las cuatro y el segundo a las cuatro y media.

Y la pobre mujer, viendo que su marido estaba en gran colera, le dijo:

—Ansí lo haré.

A l'otro día los hodjas ine vinieron:

—Queriquito!

—Sí, dos queriquitos.

—Cuando que vengamos?

—A las cuatro tú, a las cuatro y media tú.

—Bueno.

Se frotaron las manos y se aleixaron. Vino el marido presto a caza para ver si los hodjas estuvieron:

—Qué? Raquel!

—Sí, ya vinieron. Ya les dije lo, que

m'encomendates. El uno a las cuatro y el otro a las cuatro y media van a venir.

—Bueno. No perdamos tiempo. Subiremos estas dos botas arriba y las hincharemos d'agua que estén apareixadas.

Por fin s'aserca l'otro. El xamás le dice a su mujer:

—Cuando el hodja está en la camareta, yo vo haser ruido y tú le vas a decir: «Fuy, que mi marido viene!».

Como no sabrá ande fudjir li dizes: «Encaixate aquí.» Y lo metes ariente la bota. Lo tapas y, después, a l'otro lo mesmo, lo encaixas a l'otra bota.

Y Raquel, asegún le había encomendado su marido, así lo hizo. Cuando el xamás subió arriba, destapó la bota, qué ve!, el hodja ahogado! Fué a ver a l'otra, también ahogado!

—Quiso matarlos, padre? — interromp Sema.

Sap el conte de memòria. Cada vegada, però, en arribar aquí, demana això.

Baruch, com sempre també, li respon somrient:

—No... Otra cosa no quizo que mojarlos, apañarlos de la barba y tirarlos a la calle. Mas se descuiddó.

Después continua:

—Guay de mí! Guay de mí!—gritó la mujer del xamás—. Se murieron! Qué beláh (calamitat) nos vino a la cabeza!

—No grites, Raquel, no grites. Avagar, avagar (calma, calma). Con gritos no se escapa. Esperame. Y no salgas di caza qu'agorica vo venir.

Y el xamás salió a la maléh de los djudios a topar a Kior Yiban (Joan Bormi). Kior Yiban había mandados en la maléh y era muy amigo de djudios y enemigo de turcos.

—Mira—le dice el xamás—. Esto y esto pasó en mi casa.

No le dijo que había dos ahogados, senó uno.

Y el pobre Yiban, viendo la cara amarilla del xamás, le dice:

—No te sigleyis, no te meriquiyis (no l'amoins, no l'espantis) por esto. Cuando s'anpese haser de día yo vo ir a tu caza con mi azno y ión saco. Lo encaixo ariente el saco y vo lo echo a la Kamxi (nom d'un riu).

Ansí lo hizo Yiban por la mañana. Tempranico se levanta y va a casa del xamás. Y lo encaixa a l'un hodja al saco, y enriba l'azno. Camino del río y lo echa.

Alegre y contenti d'haber ganado diés grotxes, torna a la maléh a casa el xamás a cobrar. Y en esto sale la mujer yorando y gritando.

—Qué pasa?—le dice su marido.

—Arriba en la bota está el hodja muerto... Tornó!

—Cómo!—grita el xamás a Kior Yiban—. No te echates el hodja al río? Cómo es esto que está arriba?

A Kior por poco se le abre iel otro ojo. Va a mirar y ve ién la bota el hodja muerto. Barba preta tenía aquél, barba preta tiene éste. Y dijo:

—El mismo es! Cómo tornó?

—Me quieres escuchar, Yiban?—le dice el xamás—. Mira, mañana por la demañanica lo tomas al muerto y te vas por el camino de Salman. Entrás ariente el kipur (pont). Una vez en medio el kipur miras abaxo i arriba y después que lo echas al río.

—Muy buen consejo—dice Yiban.

—Asperate—dice el xamás—. Na! Toma tutún (tabac). Hases un sigaro y miras si l'agua se lo 'stá yevando.

—Ansí lo vo haser.

Y por la mañana el Kior Yiban se fué a la caza del xamás. Tomó al hodja muerto y lo encaixo en el saco. Lo echó ensima l'asno. Aide!... camino de la Kamxi.

Tres, cuatro horas de camino, por fin vino al kipur. Y, una vez en medio el kipur, miró abaxo y arriba, no vido a dinguno.

Tomó el saco y lo echó al río. Ase un sigaro, cuando l'ostaba ensendiendo con el un ojo que tenía vido que por el kenar (riba) un hodja a corer venía, ensima un cabayo. Coría y coría. Yiban que vido esto, deixó l'asno, apañó la baltá (destral) corriendo se fué a carxilearlo (a l'encontre).

Y cuando que lo tuvo serca, le da una dada con la baltá al cabayo, lo echa abaxo.

Y al hodja le da otra dada y lo mata. Y lo echa al río. Y éste tenía también barba preta.

—Ah, bastardo! Tórnatide! No vas a tornar más! Seguro, tu enriba el cabayo, yo enriba l'asno, así era que tú te ibas más presto a casa el xamás. Agora veremos! Tórnatide!

Y Yiban tornó a casa el xamás y contó lo que pasó.

—Bre!—dijo el xamás—. Mozotros te dimos dos hodjas muertos y tu matates otro. Ansí que si tu lo dizes por mozotros imozotros diremos lo qu'isites tu.

Y Yiban les dijo:

—No vos espanteix. No deré nada.

JOAN ALAVEDRA

PREMI NOBEL 1931? Ramón Menéndez Pidal

Per iniciativa de l'Acadèmia de la Història, fervorosament secundada per tots els centres hispànics de cultura, ha estat demanat el Premi Nobel de Literatura, 1931 per a Ramón Menéndez Pidal. Menéndez Pidal ha estat recentment a Catalunya; quan la visita dels intel·lectuals castellans la seva veu clougué els parlaments amb paraules mesurades de simpatia i comprensió. Després, visitant les nostres escoles ha formulat observacions favorables a la seva catalanització.

No cal dir—a més a més—com coneix la nostra història lingüística i literària, per a afermar la seva simpatia envers nosaltres.

Però—cal dir-ho tot—quan un home ateny l'ampla envergadura mental i la quantitat i qualitat de treball intel·lectual abastada pel prof. Menéndez Pidal, no cal pas recolzar-se en una afeció determinada del seu esperit per a remarcar-ne la seva valor.

Les xicotetes nord-americanes que vénen—cada any més nombroses— a perfeccionar llurs estudis hispànics a la Cort de les Espanyes, queden una mica desconcertades quan assisteixen, per primera vegada, a la classe de don Ramón. (Don Ramón és, per a la gent universitària, Menéndez Pidal. Al camp literari, un altre don Ramón és antonòmic: Valle-Inclán. Ambdós parteixen amb el magnífic Ramón Gómez de la Serna, el cep-

tre dels Ramons gloriosos.) Quederà una mica desconcertada. El seu nom s'ha anat agegantant mentre s'endinsaven en l'estudi de les coses hispàniques. Era el nom insubstituïble, per a resoldre els més intrincats problemes filològics i literaris. De prompte, darrera una taula senzillíssima, amb unes quatrilles a la mà, un home prim, barba grisa, amb una dolça veu afinada, va donant dades, notes, detalls. No hi ha el més mínim gest retròic. Diu, amb una lleugera inflexió de veu, coses minúscules que suposen, per a ell, anys i anys d'una recerca pacientíssima sobre milers de documents examïnats amb una monàstica precisió.

Prudentíssim, no dona altres solucions que les que li ofereixen una garantia indestructible. Més aviat s'estima més arreglar dades i fitxes comprovants, per tal que cada espectador pugui bastir-se la teoria. Aquest procediment amant de les coses exactes, prudent i serà és el procediment emprat per un estol de joves investigadors que constitueixen el Centre d'Estudis Històrics, una de les coses més vives i més conscients amb què compta l'esperit castellà.

En això es diferencia Pidal de Menéndez y Pelayo, que, una mica romàntic, es refiava enormement de la seva prodigiosa intuïció. Les seves conclusions tenen el doble mèrit d'ésser bastides sobre terrenys menys treballats, i sobre dades més incertes. Però hi havia una genialitat creadora damunt d'una immensa erudició; i la seva obra restarà per molt temps com a punt de partida.

Menéndez Pidal ens ofereix una més lenta elaboració de doctrina. Però, en canvi, ens presenta totes les garanties de solidesa imaginables.

A més a més, les lletres castellanes deuen a Pidal la formulació d'una tesi nacionalista de l'èpica primitiva, i una definitiva concepció històrica de les gestes cidianes amb tot el que tenen d'arquetipic i de racial.

Resseguir la seva obra fóra una tasca tan fatigosa com inútil. Inclou els temes més apassionants de la literatura espanyola, i la lectura de qualsevol de les seves obres—més que les nostres paraules—serveix per a adonar-se de la immensitat de la seva erudició.

Aquest home podria coronar amb tota dignitat la seva honestíssima vida d'estudi i d'intel·ligència amb l'atorgament del Premi Nobel de Literatura, 1931.

GUILLEM DIAZ PLAJA

ELS NOUS MANUALS DE COLECCION LABOR

LA MILLOR BIBLIOTECA DE CULTURA

- 257.—Metafísica, per Hans Driesch.
- 258-259.—Literatura dramàtica espanyola, per Angel Valbuena. Amb 103 figures i 20 làmines.
- 260-261.—Historia de la literatura grega, per W. Nestle. 63 figures i 16 làmines.
- 262.—Las escritoras españolas, per Margarida Nelken. Amb 13 figures, 15 làmines i 3 autògrafs.
- 263.—La pintura alemana, per August L. Mayer. Amb 72 làmines.
- 264.—Música bizantina, pel Dr. E. Wellesz. Amb 16 làmines i nombrosos exemples musicals.
- 265-266.—Armonia y modulaci6n, pel Prof. Huc Riemann. Amb nombrosos exemples musicals.
- 267-268.—Historia de Grecia, per J. Swoboda. Amb 111 figures, 32 làmines i 5 mapes en color.
- 269-270.—Historia de Roma, per Julius Koch. Amb 137 figures, 32 làmines i 5 mapes en color.
- 271.—Geografia de la Argentina, per Franz Kühn. Amb 71 figures, 24 làmines i 5 mapes en negre i color.
- 272-273.—Geología III, per F. Frech. Amb 67 figures i 16 làmines.
- 274.—Morfología y organografía de las plantas, per M. Nordhausen. Amb 123 figures.
- 275.—Geografia de México, per J. Galindo Villa. Amb 58 figures, 16 làmines i 2 mapes en color.

Com opinen dues eminents personalitats sobre la

COLECCIÓN LABOR

«Creo que cuantos anhelan una fuerte y vasta, intensa y extensa, cultura hispánica debieran estimular la COLECCIÓN LABOR.»

Ramón Pérez de Ayala

«En la COLECCIÓN LABOR abundan los libros excelentes de producción nacional, y no sólo en las materias hispanistas, sino también en las generales, como la astronomía, la zoología, la pedagogía y el derecho.»

Rafael Altamira

PREU DEL VOLUM SENZILL: Ptes. 5'—

VOLUM DOBLE: Ptes. 9'50

EN VENDA A TOTES LES LLIBRERIES I A

EDITORIAL LABOR, S. A.

BARCELONA: Provença, 84-88 : MADRID: Ayala, 49, dupl., entrll.

Acaba de publicar-se una esplèndida edició de la famosíssima obra de PIERRE LOUYS:

AFRODITA

Traducció de Domènec Guansé
I A. G. Salesas

Preu: 5 pessetes

Administració i venda:

Llibreria Catalònia

17, Plaça de Catalunya, 17

ABRICS

La millor col·lecció
Els millors preus.
Les millors classes

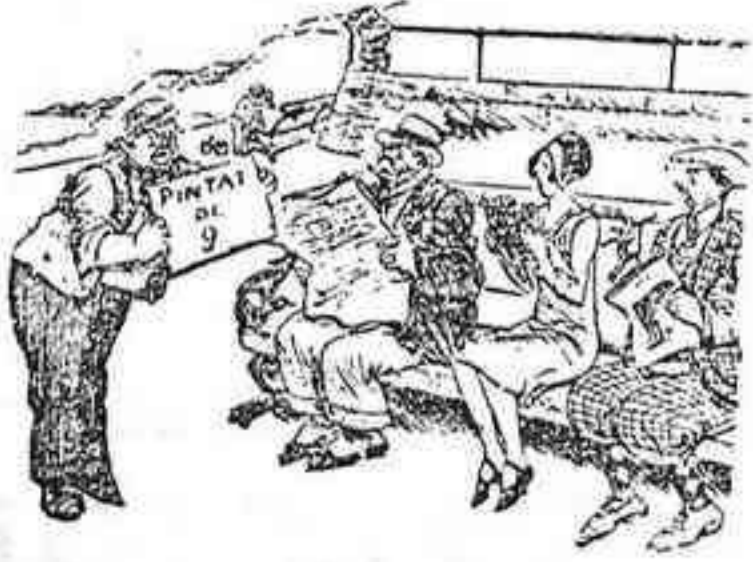
F. VEHILS VIDAL

- Abric recam 75 ptes.
- Abric novelat 90 ptes.
- Abric fantasia 125 ptes.
- Abric Austràlia 150 ptes.
- Abric folro camussa 175 ptes.
- Trinxera des de 35 ptes.

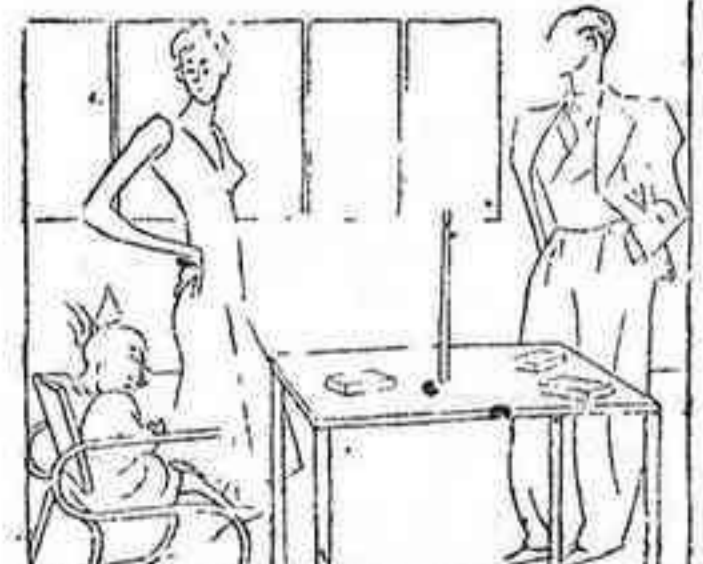
PLOMES ANGLESES 20 PTES.

Origen de la Tuberculosis

Aquesta terrible malaltia és produïda generalment per contagi i són més propenses a adquirir-la les persones dèbils. El microbi és a l'aire i en respirar passa als pulmons, on, si es tracta d'una persona dèbil, es desenrotlla i reproduceix donant lloc a la malaltia. Per això recomanen els metges a totes les persones dèbils, als anèmics i convalescents, que prenguin el Fosfo-Glico-Cola Domènec.

—Em permeten que posi aquest cartellet? (London Opinion, Londres)

L'arbre de Nadal en una casa decorada estil modern. (Simplicissimus, Munic)

I E L T E A T R E

Als teatres Novetats i Romea

LES ESTRENES

La senyoreta porta el volant és una sàtira de costums, no gaire amargant, no gaire cruel, en la qual s'ataquen sense massa malignitat alguns defectes i alguns vicis de la nostra societat moderna. Diversos encerts ben aprofitables; molts trossos de bon diàleg ben vius i ben transportats a les taules després de l'observació en la realitat; algunes escenes que ens resultarien una mica gratuïtes per tal com amb llur eliminació el descabellament de l'acció no es ressentiria pas gens ni mica; alguns xistos de bona llei; una trama un xic pueril; un acabament que potser encara n'és més i una probitat innegable quant a les intencions de l'autor en reprendre de bell nou la seva antiga modalitat de comediògraf ciutadà, són les característiques d'aquesta nova comèdia d'Avell Artís, que ens ha donat ocasió de constatar una vegada més les seves excel·lents dots d'animador de personatges, de flexibilitat en els parlaments i de matisador dels diferents estats d'ànim dels quals travessen els protagonistes de les seves creacions.

Avell Artís

El tipus de Claudina és el que ens resulta més ben dibuixat de l'obra. La noia voluble i lleugera transformada en una excel·lent administradora dels seus béns pel ròssec de l'esglai que li ocasiona el seu suposat homicidi, la ficció del qual cultiven tan bé tots els oncles que la volten, la seva simpatia per Fonolleda, que no pot transformar-se en amor per més que el pobre enamorat faci; tot és molt ben portat i tractat amb encert.

Quant als altres personatges de l'obra, més aviat boirosos i poc explicats. Assenyalem, però, la sortida del cotxer—purament episòdica—en el segon acte, molt viva i d'un humorisme de la millor mena. No es tracta pas d'una obra que hagi afeïgit gens de glòria al nostre comediògraf, però en ella es mantenen totes les característiques que ens l'han fet apreciar.

Jo m'imagino el senyor Alfons Roure anant per Barcelona amb una cabasset i una pala, recollint tots els llocs comuns que troba per tot arreu, per les cuines i per

les botigues d'adroguer, per les parades de la Boqueria i de Sant Antoni, arropellant-los tots, els més rebregats i els més gastats, els més rònecs i els més suats, per abocar-los després en el motillo d'una comèdia o d'un drama d'aquells que emocionen en tanta de manera el seu bon públic.

Però jo crec també, no obstant, que Alfons Roure és un dels nostres autors més honestos i més de bona fe del nostre teatre actual. I no tan sols del nostre, sinó del de qualsevol país, i no tan sols de la nostra època, sinó també del de qualsevol temps. Jo no em puc imaginar de cap manera Alfons Roure disfressant a si mateix per tal de posar-se a to amb el caràcter dels personatges que ens vol presentar, jo no em puc representar de cap manera Alfons Roure disfressant la seva manera d'ésser per tal d'anar a buscar els aplaudiments de l'espectador i amb ells les seves repercuissions en la guixeta. No, jo estic segur que Alfons Roure és sinceríssim en les seves produccions; jo estic convençut que en elles se'n dona tal com és, sense trampa i sense engany.

Tota la seva pesquisa a la recerca del lloc comú no crec que obeeixi a res més sinó al fet que és en aquest on troba representada més fidelment la seva concepció de l'art, la seva concepció del teatre, la seva concepció de la vida, la seva concepció del món.

No hem de fer cap retret a l'autor d'El ves de la Llana perquè tan pedestre sigui l'esquema de l'obra com la seva acció, les seves paraules com les seves situacions, el seu llenguatge—incorrecíssim—com el seu diàleg, els seus xistos com les seves sentències, els seus calembours i els seus sentiments. Tot plegat us fa l'efecte que ja ho heu vist, jo ho heu sentit qui sap quantes vegades; tot plegat us fa l'efecte que no sabeu pas on us trobeu. Tot plegat, però, respon a una manera d'ésser ben definida que ha trobat el seu camí dintre d'aquesta característica; a una psicologia, a una mentalitat ben determinades, de les quals, en veritat, seria ben injust voler esperar-ne res més.

Fa molt bé Alfons Roure de seguir pel camí que segueix. Al cap i a la fi, la perfecta identificació que existeix entre ell i el públic al qual van dirigit les seves produccions, fa que representi un risc considerabilíssim per a l'autor el pretendre canviar gens ni mica el tarannà que dona la tònica a tota la seva obra.

Alfons Roure

JOAN CORTES

D'algunes atraccions Una obra clàssica

Al Royal Concert, hem vist una Maruja Fontalba en plena ascensió. Aquella Fontalba que actua l'hivern passat a l'Edèn i aquest estiu a Novetats, aquella Fontalba exagerada i amanerada, de cos deformat per l'obesitat, de rostre travessat per un etern rictus inexpressiu i mort—ja vàrem denunciar ací mateix, en ocupar-nos de la Blanca Negri, aquella ganyota d'un grotesc tronat, que participava molt poc del bon clown i molt, massa, del detestable august de soirée, —aquella Fontalba, repetim, se'ns presenta ara completament transfigurada.

En primer lloc, el seu desig d'evadir-se de l'idiota cuplet egòlatra, dit sempre en primera persona — insuportable, aquella inacabable teoria de pobres noies que travessen els escenaris, lasses i marçides, cantant mecànicament llurs preteses virtuts—, i el seu afany de fugir d'aquells fandangillos estandarditzats, desposseïts de tècnica i d'emoció, per a dedicar-se a fer d'excèntrica, ja delaten una intel·ligència innata i un gust segur, que mereixen preferent atenció.

La Fontalba cultiva la paròdia burlesca, gènere molt rar en aquestes latituds i en el qual la Luisita Esteso ha esdevingut mestressa. La Fontalba balla molt bé. El seu cos que, en apimant-se, ha guanyat esveltesa, aconsegueix actituds, d'innegable plasticitat. Quant al seu rostre, ha eliminat el rictus desplaent, però es manté inexpressiu. La seva veu, també. El seu gest facial i la seva dicció, en efecte, són d'una inexpressivitat absoluta, d'una monotonia exasperant. Aquesta noia no hauria de cantar. I hauria de dotar el seu rostre de major flexibilitat, d'una major ductilitat que engendrés més diversitat de matisos expressius. O, si això li és difícil d'aconseguir, crear-se, com ens deia el ballarí José Miguel i com fan alguns clowns, una màscara fixa, de característiques expressives acusades i permanents. Es a dir, inutilitzar el rostre, mirall de l'ànima, desistir de l'expressionisme facial anímic, i resoldre's al concret d'un art estrictament plàstic i impassible, esterilitzat, com el de les girls, en el music-hall, i de Buster Keaton, en el cinema. Reserves a part, però, la Fontalba és una artista rica de possibilitats i capaç, si

conserva l'afany de superació, d'anar molt lluny.

A l'Edèn Concert, hem aplaudit el Trio Gómez Ortega del qual forma part un ballarí—Rafael el Almendro—molt notable.

—Però si això és cubisme!—em deia una nit Francesc Cossio, el pintor de *Chaiers d'art*, davant el ritme sec i precís—extra

Maruja Fontalba, per Francesc Domingo

dry—dels talons de la Chicharra, que feien estremir patèticament la plataforma de fusta del bouge que regenta Juanito El Dorado—. Però si això és cubisme!

Identiques paraules hauria pronunciat el meu company davant de Rafael el Almendro. Aquest home, en possessió d'un nervi impressionant i d'una ardor frèmissante, que s'encabrita com un cavall alarb—aquest és el tòpic que empen invariablement els crítics francesos en ocupar-se de les ballarines espanyoles, però en aquest cas és molt exacte—, aquest home, repetim, sap, com diu Levinson, *asservir a una forme* aquest nervi, aquesta ardor, sap reduir-los a figures terriblement esquemàtiques, a actituds plàstiques de contorns retallats i precisos, terriblement lineals.

Formalisme elemental. Pura geometria. Cubisme, en un mot.

Al Circ Barcelonès ha actuat Darwin. No ens plauen els transformistes, personatges tan anacrònics com els ventrílocs—ara que hi som protestem de les actuacions massa freqüents al mateix Barcelonès del sinistre Llobet—i que omplen els teatres on treballen d'un copió públic d'invertits. Darwin, però, és el més artista de tots els seus col·legues, i ens interessa sobretot per la seva exacta ciència del maquillatge que el converteix, d'home banal que és al carrer, en meravellosa beutat femenina. Barbettes, l'inquietant, li tendria enveja.

I al Pompeya hem vist Miss Topsy, una ballarina mulata que es lliura a les pitjors acrobàcies amb el somriure als llavis, i que diu uns cançons americanes, d'aquelles tan ingènues, però que el temperament d'aquesta beutat bruna—aquell temperament més que tropical de la cançó de la Blanca Negri—dota d'una sensualitat picant, veritablement torbadora.

SEBASTIÀ GASCH

"MIRADOR" TEATRAL

Heus ací una temporada que hom anuncia solemne i que pot ésser fèrtil de possibilitats, segons la manera com sigui enfocada. En això radica justament la seva importància. I per això, més que l'obra estrenada, el que ens interessa és escatir l'orientació del teatre líric català.

No es tracta, tanmateix, d'un fet isolat al nostre teatre. Compta ja amb precedents, el més important dels quals, des del punt de mira de la qualitat, fou els Espectacles i Audicions Graner al vell teatre Principal. Els intents posteriors—La cançó d'amor i de guerra, La taverna d'En Mallot, La Revolta i La Legió d'Honor—, especialment aquesta darrera, iniciaren un descens, una sensible desviació vers el vulgarisme, el folklorisme parialista i primari. En els començaments d'aquesta temporada cal preguntar: ¿Es va a continuació d'aquesta mena de teatre, que no és líric català ni molt menys, sinó simplement una picardia en català, o bé es vol continuar la trajectòria marcada per aquelles?

Ara bé. A propòsit de l'estrena de La Legió d'Honor ja hi va haver qui va dir, amb molt d'encert, que el nostre teatre líric no podia ésser muntat solament a base de l'exploració de determinats sentiments del públic, molt respectables. Que hi hauria d'haver alguna cosa més. Ara és qüestió de repetir-ho. I d'afegir-hi que si aleshores les circumstàncies, gairebé providencials—caiguda del Directori, explosió de l'entusiasme popular, etc.—feren un èxit esclatant d'una obra mediocre, la continuació del truc d'aleshores exposaria aquesta companyia a un fracàs sorollós, a més del ridícul.

La qüestió de la qualitat, aleshores, va quedar de banda, ofegada per les circumstàncies. Ara és el que cal tenir present, per damunt de tot.

L'obra estrenada, inaugural de la temporada, *Flors de Mar Bella*, de Francesc Olliva i el mestre Lambert, no conté elements artístics dignes d'ésser senyalats. És com moltes que se n'han vist.

Conté, això sí, una acumulació molt nodrida d'elements pairals. Anoteu: hi ha Xiquets de Valls, ball de bastons, una processó dedicada a la Mare de Déu d'Agost, àpats amb porró, un cor, el de l'allioli, compost per una colla d'homes que surten a escena proveïts d'una mà de morter i el morter, i que, mentre repiquen, seguint el compàs de la música, canten:

Visca, visca l'ali-oh,
que és el símbol i estendard
de germanó i llibertat!

Aquesta literatura és suculent. Molts porrons, gent d'espardenya i faixa vermella, i una infinitat de noies abillades de Rosó o de Nuri, amb mitenes.

Tot això, naturalment, amb la sana i lloable intenció de buscar-nos les pessigolles pels mateixos reconcs que ens les cercaren, i certament van trobar, amb *La Legió d'Honor*, fent cantar *La mort de l'escolà* a les trinxeres franceses. L'exemple ha fructificat. El compositor, per la seva part, ha col·laborat a aquesta tasca lloable fabricant una partitura a base de temes populars i sardànics, disfressada de simfònica. Ha ficat, àdhuc, una tenora a l'orquestra.

En resum: l'obra segueix, per bé que amb menys malícia, la trajectòria marcada a la segona tongada de teatre líric català.

Unes preguntes, per acabar. Està anunciada per a molt aviat l'estrena d'una obra d'En Màntua i la represa de *Que és gran Barcelona!*

En canvi, ningú no s'ha preocupat de l'obra d'En Sagarra i el mestre Morera, *Andreu el Navegant* i menys de *La Baldufa d'Or*, de l'Iglèsies.

Això ens confirma en la idea que aquesta temporada no serà pas de líric català. I que serà una altra cosa, que ara com ara no volem qualificar. Si de cas, més endavant.

JAUME PASSARELL

Teatre Català ROMEA

Companyia catalana VILA-DAVI

Avui, dijous, tarda, teatre per a infants:

Els pastorets a Betlem

amb l'adoració dels Reis d'Orient i el famós Pessebre del Romea.

Nit i cada nit:

El rei de la llana, o els tres fills d'en Formiguera

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

GRAN TEATRE DEL LICEU

Avui, dijous, a dos quarts de 10 en punt, 32.ª de propietat i abonament corresponent a dijous. Presentació de la il·lustre i famosa diva:

TOTI DAL MONTE

Primera representació de l'òpera en tres actes, del mestre Donizetti:

Lucia de Lammermoor

pels celebres artistes: Toti Dal Monte, Enzo de Muro Lomanto, Carlo Morelli i Luciano Donaglio.

Mestre director: Antonino Votto.

Es despatxa a Comptaduria.

Teatre Català Novetats

Companyia catalana, direcció: CARLES CAPDEVILA

Avui, tarda. Espectacle per a infants.

Els Pastorets

de Folch i Torres, amb els Sants Reis que obsequiaran a la mainada.

A la nit, el grandios exit d'Avell Artís

La senyoreta porta el volant

Demà, debut de l'autèntic

Théâtre Grand Guignol de Paris

TEATRE NOU

TEMPORADA DE TEATRE LÍRIC CATALÀ

Companyia JOSEP LLIMONA

AVUI, DIJOUS, ESDEVENIMENT TEATRAL

Debut de l'eminent tenor

JOAN ROSICH

en la seva creació

La legió d'honor

Original de VÍCTOR MORA i el Mtre. MARTÍNEZ VALLS, essent l'execució dirigida pels seus autors.

EXPERIMENTI VOSTÈ AMB

BYRD

L'EMOCIO DE VOLAR DAMUNT EL

POL SUR

A

COLISEUM

Es un film "PARAMOUNT"

La major heroïtat d'aquest segle.

EL CINEMA

UN GRAN FILM DOCUMENTAL

L'Expedició Byrd

Dintre cent o dos cents anys, o potser abans, quan l'Àrtic i l'Antàrtic no guardaran cap secret, quan tot el món serà explorat, les gestes de Peary, Scott, Amundsen i dels que seguiran les petjades d'aquests grans homes, apareixeran com l'últim període d'una llarga història d'exploracions geogràfiques. Aquesta història potser serà dividida en dues etapes: la dels navegants, que comença amb Colom, i la dels aviadors. I la història del període dels aviadors començarà amb Byrd. I aquest film documental, i els retalls de cinta que no hagin arribat a formar-ne part, seran conservats com un monument històric. I el film serà passat davant dels estudiants de batxillerat, i en comentar-lo el professor a l'aula circularà per l'espina de tots els alumnes sensibles a una mena d'emoció d'aquelles que els periodistes qualifiquem d'indescrivibles quan tenim un dia tan negre que no sabem escriure res que tingui sentit. Si arribessin a imaginar-se que no hi vàrem donar cap importància s'equivocarien, i les fotografies de l'arribada de Byrd i els seus companys a Nova York testimoniaran que ens adonàvem que passava alguna cosa. Mr. Walker, alcalde de Nova York, sap fer als herois unes arribades que haurien envejat els generals romans en tornar a la metròpolis després de conquistar una colònia.

Certament, el dia en què es va saber la notícia que Byrd havia volat sobre el Pol Sud, la gent sensible va sentir el trepig de la Història. Era un esdeveniment que no tindria conseqüències polítiques ni trastornaria la vida de la Humanitat; però — va pensar el cronista — és més important que la història personal de qual-sevol rei d'Europa, més important, més heroic que la història de mil generals plegats. Si ara tinguéssim un film del viatge de Magallanes el passàrem com una reliquia. Doncs bé: aquest documental de l'expedició Byrd serà un dia un monument històric. I l'almirall Byrd figurarà entre el grans exploradors. Per sempre més, una regió de l'Antàrtic portarà el nom de la seva muller: Terra de Maria Byrd. El nom de Maria Byrd figurarà al costat dels reis i reines que il·lustren el mapa de l'Antàrtic: Terra d'Eduard VII, Terra de la Reina Maud, Ter-

ra de Haakon VII, Terra de Jordi V, Terra d'Alexandre I. La democràcia americana es permet uns luxes! Podreu negar el que vulgueu als Estats Units, però no els regategeu l'afany d'inventar grans homes. Inventar grans homes val diners. Diu la llegenda que Isabel la Catòlica va penyorar les seves joies per subvencionar l'expedició de Colom. Si la llegenda fos certa, només voldria dir que la descoberta d'Amèrica era una qüestió de diners, com els raids d'aviació dels nostres dies. No podem, doncs, murmurar

L'almirall Byrd

contra les societats geogràfiques i contra l'Estat que ha subvencionat els vols de Byrd sobre l'Àrtic i l'Antàrtic. Els Estats Units no han pogut ésser els primers a posar la bandera sobre aquestes regions, però han estat els primers a volar sobre els Pols. Sempre hi ha una possibilitat de crear una mica d'història! I no és pas tot una qüestió de diners: el factor entusiasme encara és decisiu. I quan un ciutadà americà passa l'Atlàntic o vola sobre els Pols, el poble dels Estats Units té la sensació que fa història local i història del món.

Byrd té la simpatia dels herois i alguna cosa més que molts herois, perquè hi ha molts herois inconscients. Veient aquest film teniu la impressió que hi ha molt poques activitats humanes que superin en prestigi la direcció d'una expedició d'aquesta mena. Hi ha en el món molts pocs creadors d'història i molts espectadors, pocs productors i molts consumidors de grandesa. És possible d'ésser un covard i dirigir una batalla, es pot ésser un analfabet i presidir un Ministeri, dirigir un diari, administrar una província o governar una diòcesi. Però no es pot ésser ni un covard ni un analfabet per dirigir una expedició a l'Antàrtic.

La pel·lícula fa molta impressió i deixa sospitar que els expedicionaris s'emportaren de l'Antàrtic una qualitat de material fotogràfic enorme. Per als que no haguessin pogut veure, ara fa uns deu anys, el film de l'expedició Shackleton al Pol Sud o *Nanuk, l'esquimal*, impressionada a la regió d'Ungava, aquest document serà una revelació.

MANUEL BRUNET

Nosferatu
GRAN ORIGINAL-FILM SONOR

PANORAMA

Cinaes caricaturista

No és cap secret per ningú que la pàgina cinematogràfica d'alguns diaris és una dependència de l'administració més que no pas de la direcció. Talment que ben pocs directores de diari serien capaços de solidaritzar-se amb les crítiques de cinema que hi surten, com es solidaritzarien, si calgués, amb les literàries o les artístiques, per exemple. I si calgués — que no cal, perquè tothom ja les coneix — carterem les excepcions a aquest estat.

Per això ha estat molt lluny de sorprendre l'actitud d'alguns redactors cinematogràfics, no davant del film, sinó davant de la presentació que MIRADOR va fer d'*Alhelua*. No n'hem volgut parlar, perquè no valia la pena. Ni una sola firma solvent ha aparegut al peu dels articles fent, per mostrar mèrits o per dictat, el joc de Cinaes.

El que sí ja va sorprendre una miqueta fou una caricatura, apareguda en la pàgina cinematogràfica de *La Nau*, al·lusiva a l'esmentada empresa monopolitzadora i a nosaltres. Després hem sabut que aquesta caricatura fou feta a Cinaes i duta precisament als diaris catalans perquè hi fos inserida segons tarifa d'anunci. Algun altre diari es nega a publicar-la. I a *La Nau*, aparegué amb absolut desconeixement del senyor Rovira i Virgili, el qual se'n mostrà disgustat quan la cosa ja no tenia remei. Es allò que dèiem dels lligams entre l'administració i la pàgina de cinema, fins al punt que molts redactors de cinema són, més que crítics, corredors d'anuncis.

I pel que fa a Cinaes, que es val d'aquest estat indesitjable de part de la crítica cinematogràfica, només li direm que ja pot anar fent, que amb procediments com els que usa — dels quals aquesta caricatura és una mostra — no farà sinó refermar el concepte en què la té tothom.

La nostra pròxima sessió

La sessió que havíem anunciat pel dia 26 no podrà tenir lloc degut a no haver reeixit les gestions que hem portat a cap per realitzar-la.

Així, doncs, la nostra tercera sessió, d'acord amb la pauta seguida fins ara, tindrà lloc divendres dia 6 de febrer al cinema París.

En aquesta sessió començarem a ocupar-nos del cinema còmic, i hem cregut el més convenient començar pel menys conegut, el cinema de Harry Langdon, al qual no s'ha donat gaire importància a Barcelona.

Marlene Dietrich

Marlene Dietrich, la protagonista de *L'àngel blau*, és una descoberta de Joseph von Sternberg. Aquest director va entrar un dia a un teatre de Berlín, només la va veure i sentir el temps de dir, en anglès: «Tres hurrahs per al vencedor del Gran Premi!», decidí fer-la l'estrella de l'esmentat film, en la preparació del qual treballava.

Després, era contractada a Hollywood, d'on ha tornat ara fa poc a Alemanya, proveïda de sabates per ella (les sabates de dona, a Alemanya, li resulten horribles), de joguines per la seva mena i de cigarrets pel seu marit, perquè, encara que no ho sembli, Marlene Dietrich és casada, sinó que això no és bo fer-ho córrer gaire: els agents de publicitat sostenen que disminueix el prestigi i la imantació de les estrelles, encara que tinguin les cames de Marlene Dietrich.

Abans de dedicar-se al cinema, Marlene Dietrich ja era coneguda, almenys a Alemanya, en el món del teatre. Havia representat operetes i Shakespeare i Shaw posats en escena per Max Reinhardt.

Un film de propaganda

Segons la *Pravda*, de Moscou, la Vostokino prepara actualment un film hostil a una intervenció estrangera a Rússia. Aquest film mostrarà episodis de la lluita imperialista, de les intervencions estrangeres a Rússia i, a més a més, escenes del procés contra el partit industrial.

Les autoritats soviètiques esperen, mitjançant aquest film, preparar la població russa a sentir-se més hostil que mai a tota intervenció estrangera.

CINEMA JAPONES

"La ruta de Yedo"

La ruta de Yedo, o més lacònicament *Yedo*, el film japonès presentat per Studio Cinaes en la seva darrera sessió, és una producció que, prescindint del seu valor intrínsec, tenia per a nosaltres l'interès de la novetat, ja que es tractava d'un film autènticament japonès, realitzat integralment amb elements indígenes. Un film recentment elaborat en els estudis de Kioto que per un accident ben fortuït ha estat possible portar a Barcelona.

Accident ben fortuït certament, ja que la

se un bon nombre d'imatges delicioses. El motiu, que resta també molt occidental — no precisament en sí, ja que el melodrama no té, que jo sàpiga, pàtria, sinó en la manera com ha estat transposat cinematogràficament —, és molt poqueta cosa, però la discreció del director i el talent dels protagonistes el fan viable.

Ell (Hayarki) fa una mena de Douglas japonès. Ella (no hem pogut esbrinar el seu nom) pot fer-vos pensar en una còpia de Lillian Gish. El director (Kinugasa), com

Els dos protagonistes de «Yedo»

producció cinematogràfica japonesa, encara que molt abundant, no és gens exportada. És una llàstima, ja que *Yedo* és una pel·lícula que no farà cap mal paper en cap cinema europeu. Caldria projectar-la en les sessions corrents, amb la seguretat que una cinta com aquesta de factura netament comercial interessaria al públic, oferint-li, si no altra cosa, una sensació de novetat en l'ambient, decorats, indumentària i joc escènic.

Fóra interessant saber el lloc que *Yedo* ocupa en la producció del país. Es tracta d'una obra entre les més reeixides, o, simplement, d'una producció gens destacada donant el to habitual de les cintes japoneses? Mancada d'aquests elements de judici, la crítica és particularment difícil i s'arriba a la injustícia.

La part estrictament cinematogràfica — i en dir això cal comprendre, a més de la connexió de les escenes, la qualitat fotogràfica, la *mise en scène* i la interpretació — és sens dubte de bona marca, però d'una marca tan emparentada a la manera americana, que haurà estat probablement la decepció de molts. D'una manera tan racial han marcat els japonesos tots els seus productes artístics, que hi havia raons d'esperar alguna cosa en aquest sentit en llur producció cinematogràfica. Potser és el cas que ells han descobert el cinema quan aquest ja estava prou avançat i solidificat en els canons americans perquè poguessin marcar-lo amb caràcters més pròpiament etnogràfics.

De totes maneres, *Yedo* resta un film discret, d'on fàcilment podrien seleccionar-

que sap perfectament l'ofici, a Hollywood podria guanyar-se molt bé la vida; però si una altra vegada no es recordés tant dels seus mestres blancs i en canvi es recordés més d'Utamaro i Nokusai, crec que tots hi sortiríem guanyant.

J. P.

La darrera sessió de Studio Cinaes era completada per:

Un film cultural, aquesta vegada pertanyent al regne mineral: *Cristallitzacions*.

Un assaig de cinema pur, inspirat en la composició musical de Liszt: *Vals de Mefisto*.

Un film de l'any 1905, *La novella de la modisteta*, veritable novella curta: duració, quatre minuts.

Un excellent i intencionat documental, amb tocs de sátira contra el turista banal: *A propòs de Nice*, per Jean Vigo (scenari) i Boris Kaufman (camera).

Pròximament

CALIN

El film que no necessita adjectius
Exclusiva "Renacimiento-Films"
Una obra mestra
Exotisme
La dona, l'home, la naturalesa
Simbolisme
Realisme

Nosferatu
GRAN ORIGINAL-FILM SONOR

Femmina
PREGUNTEU ALS QUI HAN VIST AQUEST FILM I US DIRAN QUE HAN PLO-RAT... DE TAN RIURE

BUSTER KEATON
EN IDE FRENTE... MARCHEN...

amb Conxita Montenegro i Romuald Tirado

"Metro Goldwyn Mayer"

Fontbernat
Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

Nosferatu

Pròximament en

Gran Guinyol

Es un film sonor

Or de llei de la pantalla

JUAN TORENA
EN

El Valiente

PARLADA EN ESPANYOL

Saló Catalunya

FOX

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES
FITO
BARCELONA

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

LES ARTS DISCOS

BARCELONA BADA

Una dama exemplar hi ha a Barcelona que per ella sola redimiria d'inventada lleugerera i buidor l'élite mundana de la qual forma part, si per cas aquesta elite sentís la necessitat de redempció. La dama en qüestió, Isabel Llorach, mereix d'altra banda l'agraïment de les altres classes socials pel seu barcelonisme eficient: eficient perquè és intel·ligent. Si algú en dubtés, l'assabentarem de la darrera gesta realitzada per l'exemplar barcelonina, i quedaria immediatament convençut. Ens referim a la creació del patronat per a la restauració del carrer de Montcada.

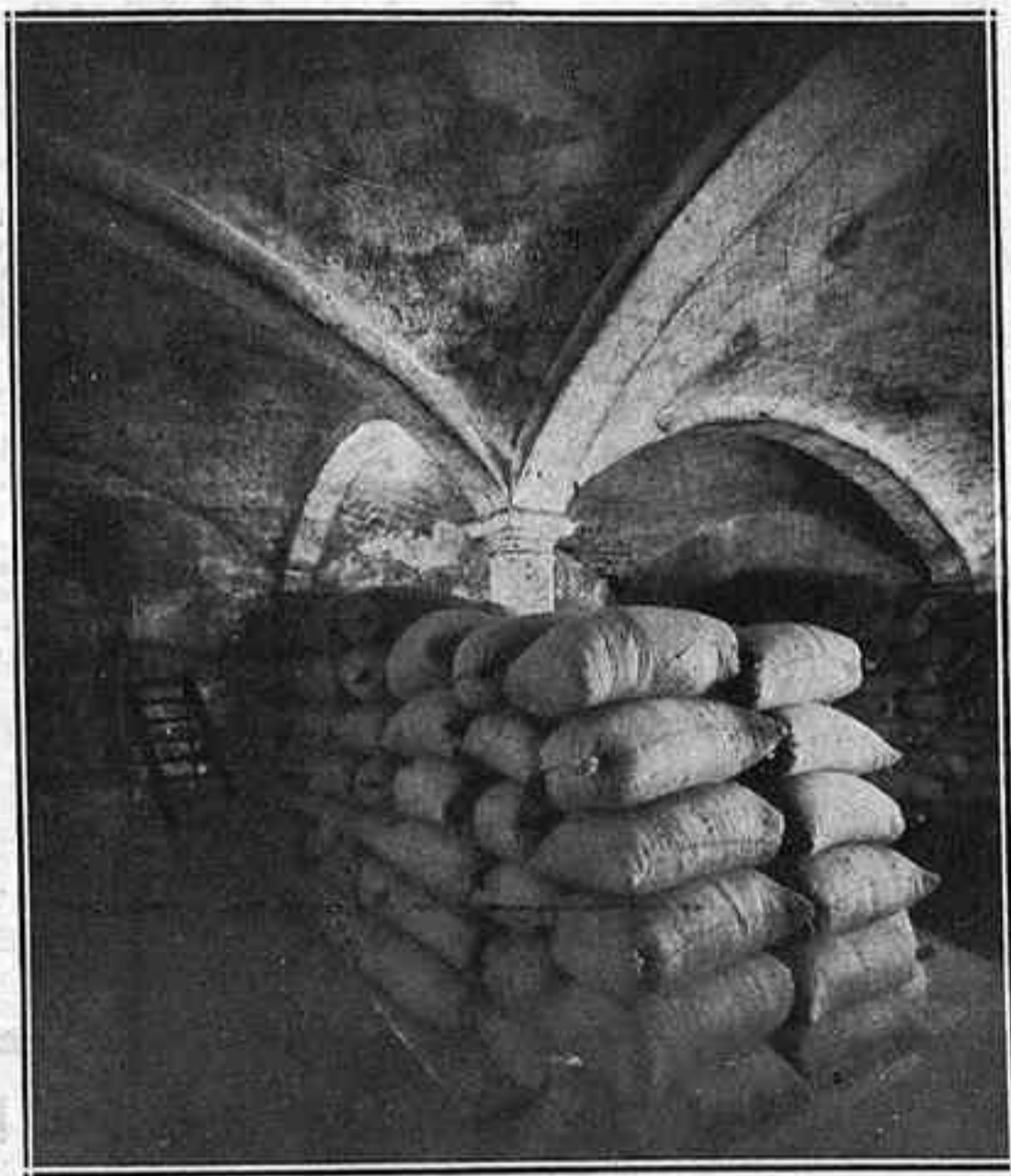
Això és importantíssim, no solament pel valor en si de la tal restauració, sinó per la repercussió que una semblant empresa tindria sobre el nostre urbanisme, sobre el caire arqueològic de l'urbanisme barceloní, que és el caire més preciós i més valuós des de molts punts de vista. Tot dialogant sobre la insensatesa del nostre urbanisme arqueològic, em deia aquest altre perfecte barceloní que és Joan Rogent: Barcelona bada. I, efectivament, retroguérem exemples de la nostra negligència urbanística i aviat sumaven esferoidament — de tal manera que en els vint anys pròxims la generació actual consumarà potser més destruccions — arqueològiques — que les generacions del segle XIX, fins ara les més destructores de la història de Catalunya.

Empreses com la que ha iniciat a Barcelona la senyoreta Isabel Llorach i com la que per tot Catalunya realitza l'entitat Amics de l'Art Vell, poden fer molt en contrarestrucció d'aquell engegat urbanisme i d'altres barbaritats antiarqueològiques que no cal detallar perquè tots les sabem o les temem; però el contrari no serà ben efectiu ni ben ràpid si les corporacions i els particulars no el secunden.

En l'obra de restauració del carrer de Montcada, per exemple, l'Ajuntament hauria de facilitar l'empresa i ajudar-la. I, si l'Ajuntament fos ardit i més espavilat del que en aquests afers ha demostrat ara i sempre, fins hauria de fer-se seva l'obra de restauració. En primer lloc, perquè ella representa per a la ciutat una millora més valuosa i urgent que d'altres de ben recents i excèntriques que costaren els ulls de la cara. En segon lloc, perquè els edificis restaurables del carrer de Montcada decuplicarien llur valor un cop fossin restaurats. En tercer lloc, perquè l'Ajuntament necessita locals, com ha estat comprovat darrerament en l'escandalosa suplantació d'un edifici destinat a escoles per una oficina de proveïments. En fi, perquè hi ha moltes corporacions gremials, artístiques, socials i culturals que es basquen per estajar-se en palaus bells i caracteritzadament barcelonins, i que, en defecte d'aquests, es veuen obligades a encabir-se en locals sòrdids, inadequats o banals; si és que no acaben per bastir local propi, de vegades massa modern, i aviat massa demodat, com és el cas de l'Orfeó Català, del Foment del Treball Nacional, de l'Orfeó Gracienc i d'altres. L'exemple, tan reeixit, de l'Ateneu Barcelonès serà potser únic.

El carrer de Montcada és valuós per les raons susdites i pel to que tot el posseïx, i que amb la restauració es refinaria i s'a-

creixeria. Però, fora del carrer de Montcada i àdhuc fora de Barcelona hi ha molts exemples de valor semblant disseminats. Què esdevindrà a aquests nostres nombrosos monuments antics que es troben amenaçats d'alienació o d'abandó, com és el cas de les cases nobles dels carrers de Lledó, de Carders i d'altres més abandonades encara que les del carrer de Montcada? Esdevindrà a aquests nobles casals el que esdevindrà al Palau Menor, a la casa Gralla, a les cases meravelloses dels carrers de Basea, de

La casa del marquès de Lió, al carrer de Montcada, convertida en magatzem

Gignàs i altres carrers afectats per la Reforma de la Via Laietana? O el que esdevindrà a l'església i campanar romànics d'Horta, construccions adquirides per un qualsevol analfabet que les destruïu només perquè sí, o per tal d'estalviar-se la despesa d'una lleu consolidació, i que restaren mig demolides, sense profit ni per al propietari?...

A hores d'ara, amenaçats de destrucció o de lenta ruïna, demés dels edificis esmentats dels carrers de Lledó i Montcada, hi ha l'edifici del Banc d'Espanya, l'exquisit palau dels Alfarràs, tal vegada el millor edifici ibèric d'estil Imperi; hi ha la preciosa torre dita de la Nena Cases, a la carretera d'Espulgues; hi ha la casa del Gremi de Sabaters; n'hi ha d'altres que ara com ara no és oportú de senyalar; n'hi ha al carrer de la Mercè i al carrer Ample; al carrer d'Amàlia i a la Riereta; a la Rambla i als encontorns de l'església de Santa Maria; n'hi ha arreu, arreu; i fins el pare del Laberint està amenaçat de caure a mans d'algun contractista d'obres que l'arrasarà per tal d'aixecar en son lloc cases de lloguer o cases de cartó del gènere fantasmàtic anomenat cases-barates.

I aquests palaus i casals de pedra i de marbre, avui dia adquiribles, tan adequats per a oficines, o per a escoles, o dispensaris, o tinències; aquests adorables edificis que tanta qualitat atorguen a la nostra ciutat; aquestes relíquies que el dia de demà tindran (si és que existeixen encara) un valor immens, avui dia són posats a la venda a preus de vegades irrisoris, a uns preus que, afegint-hi les despeses de restauració i d'adaptació, no puguen de bon tros el preu d'un edifici modern d'àrea igual, construït amb materials pobres.

Barcelona bada, realment. Ara com abans la nostra ciutat no sap el que posseïx i, com els salvatges, barata amb infantil engrescament l'or pur dels seus edificis antics per qualsevulla moderna pacotilla de guix o de cartó pintat. Allí on escauria la modernització, aquesta s'opera tímida o carrinclona; i allí on escauria la conservació d'antigues i nobles arquitectures es projecten i es realitzen urbanitzacions destructores.

Qui sap doncs si la gesta d'Isabel Llorach senyalarà la fita que separi el llarguíssim desbarbar arqueològic d'una nova era d'orientació i de sensibilitat en els annals de l'urbanisme barceloní... i si per aquesta via ens refem d'altres grolleres desorientacions.

JOAN SACS

UNA BONA ESCULTURA

Es quasi segur que si aneu a trobar l'escultor Josep Viladomat i Massanes, fill de Manlleu i, actualment, veí de Sardanyola, esquiador, gran jugador de billar, caçador, motorista, empresari de cinema a Sardanyola i cinquanta altres coses més, i li pregunteu què és el que pensa ell de tot això que hom en diu les idees estètiques del nostre temps, us respondrà que no en sap res, perquè, en veritat, no se n'ha preocupat mai pas massa. Us dirà que, en allò que toca al seu art, s'ha interessat, només, a fer escultura, i tan bona com li ha estat possible.

Viladomat és, amb el pintor Serra, el seu company de trifulgues i aventures gairebé des de l'adolescència — amb el qual i dos o tres amics més fundà aquell «Saló dels Evolucionistes» que aviat tornarem a veure a la palestra —, un dels continuadors més legítims d'aquella actitud anti-intellectualista, oposada a tota classe d'encaparraments teoritzadors, representada a casa nostra per aquella frase de l'humaníssim Nonell: «Jo pinto, i prou!»

Es clar que només això és ben poca cosa per valorar l'obra d'un artista; és clar que això mateix us ho pot dir també qualsevol indocumentat que us ofereixi una obra mancada de pertot arreu i sense cap bona qualitat, com prou vegades hem pogut veure. És clar que no hem de convertir de cap manera aquestes paraules en un títol de talent a favor de qui les pronuncia. Però quan el que es defineix d'aquesta manera és En Nonell, quan els que hom us presenta com a seguidors seus en aquesta doctrina, com En Serra i En Viladomat, porten darrera seu la pintura i l'escultura que ens poden oferir aquests dos artistes, no podeu pas fer-hi ni la més petita objecció. A part de llur valor intrínsec, les autèntiques valors accidentals que posseïxen llurs obres, que se us han de fer ben patents, us priven totalment de demanar cap teoria que les agunti i les defensi ni cap explicació fora de les mateixes obres que teniu al davant.

Viladomat és tot el contrari d'allò que s'anomena un *gimpador*, un *arribista*. Dirieu, si el coneguessiu, i no us equivocarieu pas, que aquest home proteic, atabalat i simpàtic, no té cap pressa per arribar al lloc que sigui. No el trobareu mai cultivant-se unes relacions que li puguin servir d'escambió per abastar un prestigi que el podria afavorir en més d'una ocasió. No el veureu mai treballant-se l'anar de colla amb gent intel·lectual, empaïtant l'amistat de l'un i l'altre que li podrien facilitar un esplèndid reclam, encara que només fos pel llustre que li donaria l'ésser-ne amic.

Les companyies habituals de l'escultor Viladomat les trobareu entre les persones que no semblaran més diferents de les que poden ésser les relacions d'un artista. Però bé que Viladomat té molt bons amics en el nostre món literari i artístic, als quals admira i estima, dirieu que no els vol per res més que per això. No el veureu mai alternant amb poetes i prosistes, col·leccionistes i crítics.

Aquesta mateixa despreocupació de Viladomat en la seva vida de relació la hi podreu observar en la seva obra d'artista. És evident que si aquest escultor es volgués posar a to amb tot això que avui es porta — i no li costaria pas gaire —, si amansés les seves realitzacions amb les salses acides o picants d'un primitivisme, d'un expressionisme, d'un intencionisme o d'un cerebralisme d'aquests que tenen tant de predicament, ara per ara, entre la gent il·lustrada i els seus epígons, tindria molts més devots

que no té avui. Però ja hem dit que Viladomat no té cap pressa. Sense menysprear l'èxit que pugui tenir la seva obra, no fa, però, cap pas per anar a cercar-lo.

I així veïrem com anava passant el temps i aquella esplèndida *Maternitat* on es reprèn tota la tradició del nostre barroquisme amb una sensibilitat ben bé dels nostres dies, aquella *Maternitat* que l'any 1923, quan la darrera Exposició Municipal de Belles Arts, fou la «revelació» al nostre públic d'a-

Josep Viladomat: «Maternitat»

quest bon escultor, es quedava esperant — sense cap impaciència per part del seu autor — la persona de lluc que volgués treure'n el partit que se'n podia treure.

Aquest algú fou — oh vergonya! — el nostre Ajuntament de la dictadura, al qual alguna cosa li haurà d'ésser perdonada — com digué Joan Sacs — per les obres que féu en el nostre palau municipal.

Quan després de les darreres reformes en aquest edifici, realitzades d'una manera tan magnífica pels arquitectes Folguera i Florensa, hom es trobà que en el nínxol construït en el replà de la nobilíssima escala de marbre que arrenca de l'antiga escrivania, havia d'anar-hi alguna escultura bona de debò, una escultura que s'adigués amb l'arquitectura que havia d'acompanyar; que no desdigués de l'harmonia i la majestat del conjunt. I aquesta escultura que es necessitava, aquesta escultura que ens havia de fer quedar bé per sempre més, en mostrar la qual, temps a venir, hom no hagués de dir allò que diem davant de l'Orfeó Català i davant d'altres genialitats: «Veurà... eren coses de l'època», cercant per tots els tallers de Barcelona, hom trobà que no podia ésser altra que la *Maternitat* de Viladomat, aquella *Maternitat* que des de l'any 1923 esperava la digna col·locació que es mereixia.

Aquella escultura hom pensà que havia d'encaixar molt bé en allò que havia de voltar-la, la trobà idònia amb l'estil del conjunt de la nova construcció. Però no es podia pensar mai que s'hi avingüés d'una manera tan natural, d'una manera tan justa com es veié després, un cop col·locada. Potser Viladomat en realitzar-la estava sota la influència d'algun poder inconegut que li inspirà una cosa que tan admirablement va resultar com feta a mida del lloc on havia d'anar.

JOAN CORTES I VIDAL

DISCOS

MUSICA INSTRUMENTAL

Amb la música de Brahms cal comptar amb certa assiduitat i amb una insistència ben persistent per a poder penetrar-se amb aquestes obres, i val a dir que en les darreres edicions de discos d'un temps ençà es repeteix aquest autor molt sovint.

L'explicació més raonada cal trobar-la en el fet ja observat d'una major cultura musical dels oients habituals de discos, obtinguda en molta part per la perfecció dels mitjans actuals d'enregistrament i reproducció, que han portat al gramòfon molts oients habituals de concerts que abans s'entossuïen davant de l'anomenada «música mecànica». Cal subratllar, però, que això no minva l'esforç editorial que suposa oferir obres de l'envergadura del *Concert en si bemoll major*, de Brahms, per a piano i orquestra i que interpreta un artista de tanta vàlua com el pianista Rubinstein i la Simfònica de Londres. Aquesta música, que és tan difícil d'interpretar com de sentir, aviat sorprèn per la intensitat de força creadora que el compositor esmerça, especialment al primer temps, d'una construcció acabada i perfecta en el qual els moments d'interès es repeteixen. A l'*Andante* es troba un dels fragments de més inspiració, amb una melodia que va passant de l'instrument solista a l'orquestra i que té, dintre de la sobrietat característica en aquest autor, un caràcter sentimental. Tots els altres temps són també interessants i l'edició és prou clara per a posar de relleu totes les excel·lències d'aquesta magnífica obra.

El altres discos de música instrumental ofereixen, com sempre, fragments que interpreten els respectius virtuoses dels instruments.

Al piano, Alfred Cortot interpreta dos fragments ben característics d'Albeniz: una *Seguidilla* i una *Malagueña*, que en els concerts no ens prodiguen, potser per la seva aparent senzillesa.

Fritz Kreisler, en canvi, ens ofereix *La Précieuse* i la *Cançó Lluís XIII*, que tantes vegades hem sentit a tots els violinistes que es clapuen en aquestes petites obres de Couperin, amb les quals esmercen les seves facultats.

En altres ocasions ja hem subratllat la perfecció amb què el disc reproduceix les sonoritats del clavicèmbal; dos enregistraments nous de Wanda Landowska d'uns fragments de Scarlatti ens donen ocasió per a sentir novament aquest instrument que en aquesta forma té sobre el concert públic l'avantatge de la intimitat.

Dues obres ben conegudes encara per aquells als qui la música no arriba a ésser ni un passatemps, *Le Cygne*, de Saint-Saëns i el *Moment Musical*, de Schubert, són interpretades per Pau Casals al violoncel, i parlar de llur interpretació seria repetir el de sempre. El discòfil en tindrà prou amb aquest disc per a sentir de casa estant l'audiència d'un virtuós.

J. G.

Brahms. — Concert en si bemoll major per a piano i orquestra. — *Allegro non troppo.* — *Allegro appassionato.* — *Andante.* — *Allegretto gracioso.* — Rubinstein i Orquestra Simfònica de Londres. — *Companyia del Gramòfon.* — AB 612, 613, 614, 615, 616.

Albeniz. — *Seguidillas i Malagueña.* — A. Cortot. — *Companyia del Gramòfon.* — DA 1,121.

Saint-Saëns. — *Le Cygne.* — P. Casals. — DA 776. — Schubert. — *Moment Musical.* — *Idem id.*

Scarlatti. — *Sonata núm. 9.* — Wanda Landowska. — DA 1130. — *Le rossignol en amour.* — Couperin. — *Idem id.*

Couperin. — *La Précieuse i Cançó Lluís XIII.* — Fritz Kreisler. — DA 1,139.

raspalls per a tots els usos
artícles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

MOBILIARI D'ART BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Fassó de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

EL LLAUNA

—La senyora diu que el senyor ha marxat aquest matí al Japó.
—No hi fa res. Esperaré que torni.
(Dimanche Illustré, París)

—Estic perdudament enamorat... Vol ser la meva dona?
—Ja li vaig dir que no abans d'ahir!
—Ah! Era vostè?
(Ric et Rac, París)

—Estic en un tombant de la meva vida. Seré «torero» o «plongeur»?
(Judge, Nova York)

ESNOBISME

—Com, altra vegada joies? Quan dureu alguna cosa original, Pare Noel?
(The Graphic, Londres)

El cine a l'edat de pedra.
(Life, Nova York)

